

THƯƠNG ĐĂNG DƯỢC PHÒNG G. RENOUX

NHỨT HẠNG BẢO-TÈ-SU

Ở ngang nhà hát Tây. — Saigon

Tiệm củ của ông HOLBÉ và RENOUX

- Y-khoa dược liệu đủ thứ
- Vật liệu để bào chế thuốc
- Vật liệu để dùng chụp hình
- Đồ tiện dụng cho người Langsa và người ngoại-quốc
- Đồ phụ tùng cho nhà bào chế thuốc
- Đồ phụ tùng về máy chụp hình
- Kiên và giấy để chụp hình
- Đồ để dùng bó rịt
- Dầu thơm thượng hạng đủ thứ
- Dầu mặng (Bạc-hà) thượng hạng

Thuốc nước hiệu R. để dùng mà bỏ nha-phiên của ông Holbé chế ra.
Như vị nào có mua thuốc của Thương đăng Dược-phòng G. Renoux thì phải nài cho có cái nhãn hiệu Xích-long (con rồng đỏ).

P. S.—Nếu vị nào có gởi thư xin, thì nhà Thương-dăng Dược-phòng G. Renoux sẽ gởi cho không một cuốn Dược-tính-học-biên có chỉ rõ cách dùng các thứ thuốc.

Saigon, Imp. Commerciale G. ARDIN ET FILS.

Le Gérant: NGUYỄN-CHÁNH-SÁT.

Le tirage 1100 ex.

Ng. Ch. Sat

NÔNG-CÔ MÍN-ĐÀM

Causeries sur l'Agriculture et le Commerce

農 賈 茗 談

ĐỊNH GIÁ BÁN TRONG CỎI ĐÔNG-DƯƠNG		Mỗi tuần đăng báo ngày thứ năm		PUBLICITÉ ANNONCES LÉGALES ET JUDICIAIRES	
Một năm.....	5 \$ 00	Ngày 15	Số 40	Ngày mồng 1 tháng	La ligne de 0m065 de large... 1 \$ 50
Sáu tháng.....	3 00	Novembre 1917		mười năm Đinh-Tỵ	Le décompte des lignes est calculé à raison de 3 au centimètre suivant les caractères employés.
Mỗi số.....	0 15	Chủ nhơn:	NĂM THỨ 16	Chánh chủ bút:	Pour les annonces commerciales on traite à forfait.
ABONNEMENTS France et Colonies		F. CANAVAGGIO		NGUYỄN-CHÁNH-SÁT	RAO BÁO Những lời rao báo về việc thương mại, xin gởi thư, hoặc đến tại Ban-quản mà thương nghị.
Un an.....	20fr.00	Direction, Rédaction et Administration:		48, rue Hamelin. — SAIGON.	
Six mois.....	12 00	Les abonnements sont payables d'avance			

附借國債	SOUSCRIVEZ A L'EMPRUNT NATIONAL	義民必宜
	Nghĩa-dân nên mua giấy quốc-trái	

附借國債	SOUSCRIVEZ A L'EMPRUNT NATIONAL	義民必宜
	Nghĩa-dân nên mua giấy quốc-trái	

MỤC LỤC

1. Xin khán quan lưu ý.
2. Đông-Dương Chánh-phủ rao cho nhơn-dân trong cỏi Đông-Dương.
3. Tiết rượu khánh thành của hội Báo-chương.
4. Một việc đáng mặng.
5. Một lời châu ngọc.
6. Thời vụ tu tri.
7. Đông-Dương Hòa-luân-thuyền công-ty
8. Đông-Dương thời sự.
9. Quan Toàn-quyền viếng đất Thành.
10. Cửa đăng cho hội Ái-quốc Saigon.
11. Nước lức dặng mùa.
12. Một việc đáng khen.
13. Thuốc thiệt hay.
14. Kiến tự tri tâm.
15. Cuộc xô số.
16. Bận ly-hương.

房藥大堂天二 NHỊ-THIÊN-ĐƯỜNG

TIỆM LỚN TẠI QUẬN ĐÔNG TỈNH THÀNH. — MỘT TIỆM TRONG NAM-KY
ở tại đường Canton, số 38, Chợ-lớn. — Téléphone N° 358

PHỤ-KHOA KIM-FHUNG-HLỒN

Phẩm mà đờn-bà khác hơn đờn-ông thì chỉ có 2 điều: 1° đường-kinh, 2° sanh-đế mà thôi. Nên hễ muốn sanh con thì trước hết phải lo cho đường-kinh đều đặn. Nếu đường-kinh chẳng đều thì khó mà có thai cho đặng, ấy là phần nhiều, gốc bởi ngoại-cấm, lục-dâm, hoặc tại lo, rầu, buồn-bực, ưu-huật trong lòng, làm cho khí huyết hao mòn, sanh nhiều chứng bệnh, đều cũng do nơi đường-kinh không đều mà ra.

Tiêm tôi đây, từ ngày đặng phương thuốc mẫu-nhiệm của ông Tô-truyền, lại đến nay, hằng gìn lòng cứu giúp cho đời, lựa những thuốc tốt, giá công chè ra mà làm hườn để trị cho các chứng bệnh đờn-bà đều dùng đặng hết.

- Còn như bình thời mà thường uống thuốc này, thì khí huyết đầy đủ, chẳng hề sanh bệnh, mà rỏi sanh con dễ cháu cũng nhiều, chỉ như đờn-bà có thai mà uống thuốc này, thì lại đặng an thai bảo sản, chứng sanh con ra đặng mạnh mẽ nữa, ấy là một phương thuốc rất hay, để trị các chứng bệnh đờn-bà hiệu nghiệm như thần đó.
- Chỉ trị các chứng kể ra sau này:
1. Đường-kinh hoặc trời, hoặc sục, hoặc ít, hoặc nhiều;
  2. Bạch-dái, Bạch-dâm, ra hoài không dứt;
  3. Đường-kinh hoặc vàng dợt, hoặc đen bầm;
  4. Khí huyết đều hư, đường-kinh không có;
  5. Hoặc đường-kinh ra nhiều quá, như muốn làm băng;
  6. Đường-kinh đi nghịch, sanh ra thổ huyết, trong bụng thì đau;
  7. Thân thể chẳng yên, xây-xảo mặt mày, ăn uống không tiêu;
  8. Đau lưng, mỏi cần, vàng mét, ồm gáy;
  9. Thai động chẳng yên, trong bụng đau hoài;
  10. Đà rớt & huyết mà đau, hoặc là-nhau không ra.

Cách dùng: Mỗi ngày phải uống 1 hườn, uống

với nước trà. Còn đờn-bà để thì phải dùng nước dái con nít mà uống với thuốc.
CỦ ẤN: Những đồ sòng-sít, lạnh lẽo, cùng à đồ rang-nướng nóng nẩy, độc-dịa chẳng nên dùng.
Mỗi hộp 2 hườn, giá là..... 1 \$ 00

Thuê sanh được thủy

Hiện nay là đời Y-học phát minh, cho nên nghề Y-thuật đã nghiên cứu càng ngày càng tinh hơn nữa, nhưng mà đời càng lẩn hoá chừng nào, bệnh lại càng sanh nhiều chứng lạ lùng chừng nấy, cho nên phép làm thuốc cũng phải tùy cơ mà chế luyện thì mới thích hợp thời nghi. Nay Đờn-đường có chế một thứ thuốc nước này rất hay thần hiệu chủ trị các chứng kể ra sau này:

- Về các chứng ban,
- Bổn mùa cảm mạo,
- Nóng lạnh nhưt đầu,
- Thời chứng dịch hạch,
- Hoạt loạn mửa yã,
- Đau bụng sinh bụng,
- Trùng phong trùng đâm,
- Bất tỉnh nhưn sự,
- Cảm gió sanh ho,
- Kiết máu kiết đâm,
- Nhứt mồi cùng minh,
- Tinh thần bải hoải,
- Trùng thử phát nóng,
- Thủy thổ bất phục,
- Vị chẳng tiêu hoá,
- Đi ghe đại sảng,
- Sơn phong chạnh rét,
- Da ngứa nổi sần.

CÁCH DÙNG: Người lớn mỗi lần uống nửa ve, bệnh nặng phải uống nhiều hơn. Con nít mỗi lần uống từ 15 giọt đến 20 giọt. — Con nít chưa đầy 6 tháng

uống 6 giọt, uống với nước trà, cứ nửa giờ thì uống một lần, trong uống ngoài thoa, rất nên công hiệu.

Mỗi ve giá là..... 0 \$ 10
Mỗi 10 ve..... 0 90

Nhị-khoa-căng-cơ-táng

Chủ trị con nít cấp mạng kinh phong, cùng các chứng bệnh của con nít kể ra sau này:
Cảm mạo phong hàn, mình nóng, mặt đỏ, đăm ngấn chận con mắt lác liên, hoặc trọn trắng, cứng rặng, cứng hàm, bất tỉnh nhưn sự, miệng mũi trướng khí, trong ruột đau thắc, hơi thở khô khè mà làm ra ho, hoặc khóc đêm và giết tay giết chân, đường đại huật bón, hoặc miệng mồm khô khan lại hay khác nước, ấy là chứng CẤP-KINH-PHONG phải dùng nước trà mà uống với thuốc tán này.

Còn như thoát nóng, thoát lạnh, khi mửa, khi rứt tay, rứt chân, da mặt xanh, vàng mét, ồm gáy, khô khè, ọc sừa, ăn uống chẳng đặng, khóc có nước mắt đêm ngủ con mắt không nhắm, đường đại đường tiểu không tốt, tay chân lạnh ngắt rét lâu chẳng hết, ấy là chứng MẠNG-KINH-PHONG, phải dùng nước gạo rang mà uống với thuốc tán này lập tức thấy hiệu nghiệm.

Cách dùng: Con nít trong tháng tới 3 tháng uống mỗi ngày 1 gói phân làm 2 lần. Từ 4 tháng tới 12 tháng mỗi ngày uống 1 gói. Từ 4 tuổi sắp lên mỗi ngày uống 2 lần mỗi lần 1 gói. Còn con nít ngày thường muốn nó ăn chơi thì mỗi ngày cho nó uống nửa gói, uống với nước trà thì trừ đặng các chứng bệnh và mạnh mẽ trong mình.

Mỗi gói giá là..... 0 \$ 25

Bạch trước cao

Thuốc này để trị các bệnh lậu, hoặc đái gât, lậu mủ, hoặc trắng hoặc vàng, hoặc lậu kể lậu huyết chảy ra dầm dề, cứ theo phép mà dùng thì hết, lại trừ đặng các chứng bệnh độc.

Trong mỗi hiệp đều có chữ cách dùng.

Mỗi hiệp giá là..... 0 \$ 60

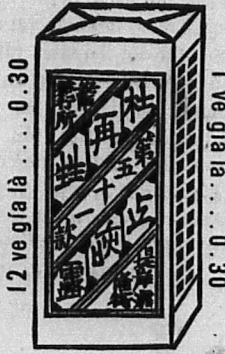
ĐỒ-TÁI-SANH

Dại-đượ-Phòng

26, rue Gialong, 26. — GHOLON

Tại đờn-hiệu tôi có bán đủ các thứ thuốc như mấy nhà thuốc lớn của Langsa và đủ các hiệu của mấy nhà thuốc danh tiếng bên Tàu, đờn hiệu cũng có chế nhiều thứ thuốc rất hay: Như một thứ thuốc theo kiểu sau đây, để mà trị-đảm đường-phổi, và trừ các chứng bệnh ho, như:

Ho-lao, ho-tần, ho có máu, ho-phong, ho-gió, chẳng luận là lâu hay mau, hễ dùng tới nó thời tất nhiên thần hiệu, và xin quý ông coi cho kỹ những thuốc của đờn hiệu tôi thời chất.

TẠI ĐỜN-HIỆU

Có trồng rặng và bịch rặng bằng vàng Tây với vàng Annam, chất chẳng khéo léo lắm, mà giá lại rẻ hơn hết các tiệm, quý ông muốn làm kiểu nào cũng đặng (Tôi cũng đứng bảo lãnh trong một năm như có hư tôi sửa lại không ăn tiền).

ĐỒ MỚI QUÀ

Nhà Quang-Huy mới tiếp được đủ hũ đèn khí đá và đủ thứ becs bên tây mới sang. Vị nào muốn mua hoặc muốn mượn xin đến thương nghị hoặc viết thư.

Đờn-hiệu cũng có bán đủ thứ đèn kh đèn lóa và thường.

Mới tiếp được tranh-tượng ngoài Huế gói vỏ hơn 200, tấm đủ thứ, xin quý khách đến xem chơi cho biết.

Nay kính
MAISON QUANG-HUY
54, rue Viénot. — Saigon.

TRƯỚC KHI MUA XE MÁY

Thì quý-vị nên đến tiệm

LỤC-TINH-LẦU

Thì quý-vị nên chọn đặng

Kiểu xe

EMBLEM VÀ MEAD

Tốt đẹp, chắc chắn và giá rẻ hơn các nơi

Đường Espagne số 48

Góc Chợ-mới

SAIGON

TRẦN-QUANG-NGHIÊM

Đồ-trạch-Sanh, Dại-đượ-phòng

7, Quai de Minh-Hương, 7
CHOLON

Tiệm bảo chế thuốc theo cách Langsa, có trữ đủ các thứ thuốc danh tiếng bên phương Tây và T.ung-quốc, chẳng thiếu món chi, nay đờn hiệu mới chế một thứ thuốc này, thêm theo một điều, hình nó giống như của-na, đựng trong lọ nhỏ theo kiểu sau đây, để trị các chứng bệnh ho, đau bụng và siêng, uống thì ngủ ngon, thiết là một thứ thuốc trị đờn bệnh nhứt, chẳng luận lớn nhỏ, đều dùng đặng cả. Xin quý vị có mua thì phải coi cho kỹ, kẻo lầm đó giá.

CAO BẠCH

Xe hơi đi thơ và đưa bộ hành

TỪ SAIGON XUỐNG GÒ-CÔNG

Kể từ ngày 15 Novembre 1917 này, có xe hơi đưa bộ hành từ Saigon xuống Gò-công mỗi ngày đều có đi và về. — Trừ ra đường Mytho Gò-công thì chạy ngày thứ tư và thứ sáu trong mỗi tuần lễ.

Bận đi. — Sớm mai 6 giờ ở Saigon khởi chạy, tới Cán-giוע 7 giờ, tới Cán-đước 7 giờ rưỡi, tới Vàm-cò (Mỹ-lợi) 8 giờ, tới Gò-công 9 giờ.

Bận về. — Tại Gò-công hai giờ chiều thì chạy về tới Saigon là 5 giờ.

Giá tiền:

- Saigon xuống Cán-giוע.... 0 \$ 60
- Saigon xuống Cán-đước.... 1 20
- Saigon xuống Vàm-cò..... 1 60
- Saigon xuống Gò-công..... 1 90

TỪ GÒ-CÔNG LÊN MYTHO

Bận đi. — Sớm mai 6 giờ ở Gò-công khởi chạy, tới Chợ-gạo 7 giờ, tới Mytho 8 giờ.

Bận về. — Chiều 3 giờ ở Mytho chạy tới Gò-công là 5 giờ.

Giá tiền

- Gò-công lên... { Chợ-gạo.... 1 \$ 20
- Mytho..... 1 50

Con nít từ 10 tuổi trở nửa phần tiền. Đờn hành-lý mỗi gói đúng 15 cân tây thì một cân, trên 15 cân, cứ tính thêm một cân là 2 chiêm.

Bến xe đậu:

Ở Saigon thì đậu tại Chợ-mới Saigon
Ở Mytho thì đậu tại ga xe lửa.
Ở Gò-công thì đậu tại chợ.
Tại nhà tôi cũng có xe hơi để cho mượn đi chơi xa hay gần tùy tiện.

NGUYỄN-VĂN-ĐẦU dit NAM-NHỒ

237, Rue d'Espagne Saigon

TIỆM HOA CHON DUNG
Nguyễn-đức-Nhuận
 ở ngang gare xe lửa Gia-định

Tiệm này vẽ theo thể cách khéo lắm, để
 trăm năm cũng không phai.
 Quí-vị có gửi hình chụp sẵn lên vẽ hoặc
 gửi thơ thương-nghị đều chỉ xin để
 bao như vậy:

M. NGUYỄN-ĐỨC-NHUẬN
 Dessinateur à Giadinh.

NHÀ CỬ MICHEL.

L. CAFFORT kê nghiệp

Đường Catinat, môn bài số 32, 34, 36, 38 — Saigon

SÙNG BÀN CHIM

KHÍ GIẢI, THUỐC ĐẠN ĐU THỨ. Đồ phụ tùng sẵn sẵn.
 Xe máy đạp hiệu « ALCYON » và hiệu « SPHINX » (nhà Caffort đại diện cho hai hiệu
 này ở Nam-kỳ). IC phụ tùng xe máy đạp (là vỏ xe, ruột xe, đèn, ống thực, van van)
ĐỒ NỮ TRANG, đồ trang lệ và đồ bằng bạc, đồng hồ đủ thứ, đồng hồ trái quí
 hiệu « LIP ».
 Chuyển đồ cổ, mè-dại, mè-dại-dồng cho người Annam dùng. Vàng đỏ có giấy làm
 chừng 18 Carat.

GIÁ RẺ LAM, ÍT TIỆM BÌ KỊP !

Sẽ gửi vào Lục-châu cách mau lẹ.

南發
NAM-PHÁT

Kính trình cùng Lục-châu chừ quí-
 vị đăng ro: Tiệm tôi hiệu là Nam-Phát
 ở tại Chợ-lớn số 17 đường Jardins,
 (Kêu là đường chợ) có bán đủ các thứ
 hàng Tàu, như là: Sô-tô, gấm nhiều, van,
 nho, xiên, lãnh, nhiều minh dạng, đủ
 kiểu đủ màu, nhiều thứ hàng bông lạp,
 hàn Song-đông, hàng Bắc-thảo, hàng

châu-xá, cùng-xá, và lụa Tàu, đồ đều là
 tinh hảo, thiệt tốt nhất hạng. Vì trong
 tiệm tôi có người thạo việc biết lựa thứ
 hàng dẹt rộng tơ thiệt tốt mà trữ.
 Cũng có bán vàng lá tốt nhất hạng,
 Hàng Chánh-hiệu Nam-Phát; thứ nhì Anh-
 Kỳ; thứ ba là Hoà-Hiệp; thứ tư là
 Quảng-Sanh, ba hiệu sau đây cũng có đủ
 các thứ hàng y theo chánh hiệu.
 Xin mời chừ-vị đến tiệm tôi mà mua
 thì rõ, nếu quí-vị ở xa muốn mua thứ hàng
 nào hoặc muốn biết giá cả, xin viết thơ
 cho tiệm tôi, thì tôi cũng vui lòng hồi
 âm lập tức.

ĐÈN TRỜ XEM... MAU LẮM! MÀ HAY KỸ CANG
 TIỆM MAY
Nguyễn-hữu-Sanh
 ở gần Gare xe lửa Cầu-ông-lãnh

Máy dệt các ừ kiểu áo-xiêm cán, dài, và y-
 phục Âu-châu (paletot) theo thức thể.
 Có bán sẵn, vải-bò, tơ-lụa, kiểu mới bông-lạp.
 Lược-lông Bắc, Cẩm-châu Tàu, cùng hàng Tây,
 hàng Nhật-bổn, các màu sắc.
 Ván, Nho, Xuyên, Lãnh (Trung-huê), Nhuộm
 Gia-dung, thiệt tốt.
 Thơ, tượng, truyện quốc-ngữ bán si và bán
 lẻ, van van !!
 Nếu chừ-quí-vị, muốn hỏi kiểu để chỉ, xin viết
 thơ để:
 Mmo NGUYỄN-HỮU-SANH,
 110, Quai de Belgique, Cầu-ông-lãnh,
 SAIGON.

Nhà in và nhà bán Sách

của
MADAME Vve HUYNH-KIM-DANH
 14, rue Catinat — Saigon

Tại nhà in tôi có in đủ các thứ thơ
 tuồn truyện sách, có in các thứ thiệp
 mời đám cưới, thiệp tang, cùng các thứ
 thiệp đủ kiểu đủ cách, rất khéo rất đẹp,
 tùy ý liệt-vị, cũng có đóng bì sách nhiều
 kiểu nhiều màu hoa-hoè rất rõ, có bán
 đủ các thứ sách và giấy mực cho học trò
 dùng. Liệt-vị muốn in vật chi hay là đóng
 sách, thì tôi lại làm rất mau mắn, và
 tính giá rẻ. — Kính xin Lục-châu chừ
 quàn-từ có viết chỉ lên đến Saigon tiện
 đường xin ghé tiệm tôi, thì tôi rất cảm
 ơn và cũng vui lòng tiếp đãi.

Tuần Kim-vân-Kiểu in rồi hay lắm trọn bộ. 0\$90
 Hoàn-ừ-cách-ngôn có sách cho trẻ em... 0\$50
 Lục-vân-tiền có hình hay lắm..... 0\$60

Madame Vve HUYNH-KIM-DANH.

Cần khải

Bổn-quán rất khen rất kính Mine Vve Huynh-
 kim-Danh là đờn bà góa mà có tâm chí lo việc
 đại thương, một mình mà quản suất nổi một nhà
 buôn bán lớn như vậy, thiệt là nữ trung trường
 phu đó. Vậy xin Lục-châu ráng giúp thêm cho
 người bên vững lâu dài đừng để làm gương cho
 phụ nữ giới.

泰 **TRÂN-LONG** 裕

TIỆM ĐÓNG GHỀ MÁY
ROTINIER
 Réparation de Raquettes
 Rue Turc, n° 14
 SAIGON

Tiệm tôi lập ra đã hơn 16 năm rồi,
 ròng có một nghề làm ghề máy theo kiểu
 Hồng-kông, ghề dài, ghề dựa, ghề ngồi
 lớn có nhỏ có, đồ thức đủ dạng rất khéo
 rất đẹp, có sửa vọt máy, để tánh trái
 lạng; giá rẻ hơn các tiệm khác. Xin Liệt-
 vị đến chơi, tôi vui lòng tiếp đãi
 TRÂN-LONG Cần khải.

NÔNG-CO MÍN-ĐAM

Xin khán-quan lưu ý

Kính lời cùng liệt-vị khán-quan
 đăng rờ: Tờ *Nông-cổ Min-đam*
 mà đăng về vang và bên vững cho
 đến ngày nay đây, thiệt cũng nhờ
 thanh tình của chừ quí-ông hết
 lòng chiều cò, tôi thấm cảm chẳng
 cùng. Nên tôi vẫn dộc đăm hết
 tấc dạ nhiệt-thành ra mà đến bới
 cho què-vức. Ngặt còn có một
 điều nó ngăn trở tôi không thi thò
 được cho toại lòng tôi ước nguyện,
 là trong số một ngàn bốn trăm
 mấy vị khán-quan đây thì còn
 hơn bốn trăm ngoài vị chưa đóng
 tiền mua Báo của mình. — *Chừ*
quí-ông ơi! Đã biết rằng mỗi ông
 vốn có 5 đồng, thiệt chẳng phải
 bao nhiêu đó chút. *Nhưng mà,*
 cộng hết số 4 trăm ngoài ông, thì
 hơn hai ngàn ngoài nguyên bạc.

Ấy vậy, nếu chừ quí-ông mà
 không để ý nhớ giùm, thì cái ngời
 viết *Nông-cổ Min-đam* cũng khó
 bé mà hươi động.
 Nhưng tôi nghĩ vì chừ quí-ông,
 ai ai cũng vậy, hoặc kẻ mắc lo
 việc này, người mắc lo việc khác,
 nên không nhớ được ngày mua
 Báo của mình, hoặc ở xa nhà thơ
 đây thép, nên không dịp rành
 mà gửi mắng-đa.
 Vậy nay tôi kêu lỗi mà nhắc
 lại cho chừ quí-ông hay, nếu ông
 nào chưa đóng tiền mua Báo của
 mình, thì xin để ý nhớ giùm, cùng
 mở lòng hào-hiệp, mua mắng-đa
 gửi đến đóng liền, cho tôi có thể

mà duy trì và chân chỉnh tờ *Nông-
 Cổ* lại cho đăng về vang thêm nữa,
 và xin chừ quí-ông cũng đăm
 lòng lân mẫn cho kẻ có chí nhiệt-
 thành cùng què-vức mà miêng
 chấp những lời dằn dặt của tôi
 trần tỏ cùng chừ quí-ông đây, thì
 tôi lầy lăm hân hạnh chẳng cùng.

Nay kính,
 NGUYỄN-CHÁNH-SÁT
 thoát mạo.

Hãy giúp cho Nhà-nước vay,
 ấy là đăm vàng mà chuộc máu đỏ.

BÔNG-DƯƠNG CHÁNH PHỦ
Rao cho nhơn dân
Trong cõi Đông-Dương

Pháp-quốc đương con chinh-chiến
 lấy đầu tin cậy, chánh-lý, mà nhờ thêm
 bá-lãnh một phen. Hỡi con dân, hỡi bạn
 lân-ban, hỡi ai trong cõi Dinh-hoàn, có
 khoát-tâm mà rỏ cuộc chiến-tranh này
 nghĩa-khi đường nào, nước Pháp xin
 cậy các người hãy ra tay trợ thêm, đặng
 có đương-địch cho đến cùng, ngõ hầu
 trọn thẳng mà giải nạn cho sanh linh.
 Nào là Pháp-dân trú ngụ trong cõi
 Đông-Dương, nào là người bôn-thò mang
 nặng quốc-ân, nào là khách tha-hương
 đặng chốn đỡ nương yên ổn! Chẳng
 có một ai dặng giả dạn ngờ mắt lập tại
 mà bỏ qua lời ấy.
 Cả thảy mỗi người đều phải chịu phần
 quyền trợ. Hãy cho đi, liệu được bao
 nhiêu thì cho hết bấy nhiêu. Tự lấy lương
 tâm của các người dòi đó. Tự lấy quyền
 tự-lợi của các người khiến đó. Đại-pháp

lo bảo toàn tánh-mạng cho, binh vục
 quyền tự-do cho, bảo chữa cái hi-vọng
 cho, giữ gìn tài sản cho, lại bảo toàn
 buổi tương-lai cho, thì các người chớ
 nên tiết chi với Đại-Pháp mà chẳng chèn
 vào tá trợ đặng con nước nhà có lòng
 trông cậy.

Trót ba năm trời. Đại-Pháp nào nòng
 dưng cay khôn kể; mà ta đây có hay đến
 sự khổ sở ấy chút nào! Pháp-địa đã
 nhuộm thắm giọt máu phi thường, vì binh
 cách mà phải tan hoan thành lũy. Chớ như
 bên này, ở an thành-thị ngày tháng thung
 dung. Còn anh em ta bên Pháp thức mức
 mọi đều, đến đời sửa nuôi con còn phải
 phân lương! Chớ ta bên này, lớn ăn uống
 phủ phê, trẻ tôi nằm khít mẹ! Lại nay
 mai đây, gió đồng thổi đến, khó thay cho
 tướng sĩ anh hùng nơi dưới chiến-hào,
 giữa chốn bùng lầy lạnh lẽo, vì ta mà
 phải liều thân! Chớ ư ta bên này, khởi
 bẻ mưa nắng, gia-đình ấm áp, sung sướng
 mọi đều!

Nghĩ ra, đó vậy, đây vậy, nếu ta trợ
 trợ không giúp đặng phần nào trong cuộc
 chiến-tranh này, thì lương-tâm ta nào
 nỡ lăm đó. Nếu ta ngờ mắt lập tại, một
 mai Mâu-quốc công thành, thì mặt mũi
 nào ta dám ngó ngay Mâu-quốc: ta cũng
 hổ hang với kẻ có công cứu giúp què-
 hương đó mà! Vậy nay ta cũng nên dự
 vào cuộc chiến-tranh với chớ. Mà buổi
 này, ta duy có một cách thì xong; đem
 tiền bạc cho ngay vậy thể! Cho ấy, tất
 nhiên là làm cho quân binh có súng ống,
 thuốc đạn, áo quần, lương thực. Cho ấy
 quả là trợ cho què-hương thêm phần lực
 hùng hảo mà làm cho được bền quân
 thắng trận.

Ấy vậy: hỡi nào quan-viên, bổng lộc
 hườn toàn, hỡi nào thương-nhơn lợi lộ
 vô cang, hỡi nào nghiệp-chủ nông-gia, mà
 nước Pháp bảo toàn tài sản huê-lợi cho,
 hỡi nào người bôn-quốc, nhờ ơn nhà-nước
 ở an dung dị, bao nhiêu phở người đều
 ngoại vòng tài biến dị thường xưa nay
 lịch sử chưa từng ghi chép.

Hãy tom góp bạc tiền mà cho Đại-pháp
[vay đi !
Ráng hết phương mà trợ giúp Quê-vũc!

Mai sau nước Pháp nhờ lấy đó mà
bảo toàn, tất nhiên là sự bảo toàn chung
của các người nữa đó!

Nhà nước một hai trông cậy các người.
Bây giờ đây anh em của các người đang
ở dưới chiến-hào ngóng trông khi-giải
của các người gửi đến. Còn quân nghịch
kia, lại lom mắt chàng chàng, nom thâu
tình hình những điều cử-chỉ của các người.

Nước Pháp đã biết trước rồi; nước
Pháp đã rõ thấu tất cả nhiệt-thành của
dân trong cõi Đông-Dương này rồi.
Chẳng có phen nào cần đến lòng ái-quốc
của các người mà chẳng đáng. Mấy kỳ
mở cuộc quốc trái trước đây, Đại-pháp
đã hiểu vì lòng quân đại mà các người
tả trợ đã bao nhiêu rồi. Lại cũng biết
các người chắc sẽ ráng mà làm khá hơn
được nữa, vì ngày nay là ngày gồm rốc
cái thần-lực đem hết chí binh-sanh giốc
làm cho trọn thẳng.

Trước mặt Quê-hương, ta dám bảo
lành về lòng ái quốc của con dân hăm
hở.

Ta đã hứa chắc với Bảo-hộ Chánh-phủ
rằng Chánh-phủ sẽ có thể kể chắc phần
quyền trợ của các người mà bảo thủ
nước nhà.

Vì lòng tin cậy các người, nên ta mới
dám lấy tên các người mà đoán chắc
với Chánh-phủ rồi. Xin các người chú
phụ.

Tung hồ Đại-pháp-vạn niên!
Tung hồ Đông-Dương Pháp-thuộc vạn
vạn tuế,

Quan Toàn-quyền Đại thần,
ALBERT SARRAUT

Anh em ơi! xin hãy xem đi đọc lại
cho kĩ những lời rất quang trọng, rất bi
thiết của quan Toàn-quyền đã tỏ trên
đây, rồi ráng khuyến rủ nhau đem tiền

bạc ra mà giúp cho nhà nước vay, vì
lúc này là lúc nhà nước đã có lòng trông
cậy đến ta, lẽ nào ta lại làm ngơ giả điếc
cho đành. Mai sau đâu đắc thắng khai
hườn, tuy ta chẳng công lao huyết chiến
như người, chớ nhà nước ắt cũng chẳng
phụ lòng nghĩa liệt của ta đâu.

Hướng chỉ quan Toàn-quyền Sarraut
đã có dạ nhưn từ với ta, thương đàn ta
như con đò, bâng gia tâm khai hóa cho
quốc-dân ta. Đều nay đây ngài cũng vì
tin cậy đàn ta, nên ngài đã đoán chắc
với Chánh-phủ rằng cuộc vay này thế
nào cũng thành tựu. Nếu chúng ta chẳng
hết dạ với ngài nà giúp cho Chánh-phủ
hội này, thì hoá ra lẽ ta phụ ngài, mà rồi
về sau ta còn dám trông mong chi được
những điều của ta ước vọng.

Anh em ơi! Tôi nói đây là vì đức
công-ích, là lo lẫn cho quê-hương về sau,
ây là lẽ chí-chơn, chớ chẳng phải tôi có
ý bợ đỡ Chánh-phủ chi đâu, xin anh em
xét kĩ, xét kĩ.

NGUYỄN-CHÁNH-SÁT.

Cho Nhà-nước vay ấy là giúp
cho mau thẳng trận đó.

Tiệc rượu khánh thành

HỘI BẢO-CHƯƠNG NAM-KY Đang cho quan Toàn-quyền

Nhơn cuộc cáo-thành, Hội Bảo-chương
Nam-kỳ đang cho quan Toàn-quyền
Albert Sarraut một tiệc rượu rất quý
trọng vì ngài ứng nhậm chức Hội-
trưởng danh dự (Président d'honneur)
trong hội.

Chiều bữa 30 Octobre 1917, những
viên quan tước sắc tại saigon đều có đủ
mặt dự tiệc ấy tại nhà hàng Continental.

Bồn-quán xin kể tên mấy vị mà hội đã
thỉnh dự tiệc ra sau đây: Quan Thống-
đốc Nam-kỳ, ông Lefèvre Pontalis là
quan Sứ-thần Đại-Pháp trú tại đất Xiêm.
Quan Đê-đốc Diguët, ông Quan-tư Es-
tienne, các vị Hội-trưởng các hội, các
vị đầu phòng các ti các sở trong Thuộc-
địa, ông d'Anjou làm quan Lãnh-sự ở
tại Singapore, các quan Lãnh-sự Đông-
minh, các nghị-viên nơi mặt-ngự-viện, các
viên quan phòng-văn quan Toàn-quyền,
các viên quan phòng-văn quan Thống-đốc
Nam-kỳ, các Hội-trưởng hội riêng, các
Hội-trưởng liên-bữu về viên quan, Hội
Khuyến-vấn, vân vân..

THUỐC ĐIỀU HIỆU SÚNG ĐỒNG

BAO XANH
Mùi đã ngon mà giá lại rẻ

Ông Féraudy lãnh trị-sự, dọn dẹp,
sắp đặt, chưng dọn phòng đãi tại nhà
hàng Continental một cách khéo léo vô
cùng. Giảng hoa dây phánh lá sum-sê,
lấy đèn khí là trái, ngó lên trên coi như
nhánh lá tự nhiên, cảnh tượng xem ra
đẹp đẽ, hoa dây đeo cột, bô vấn hình xà
từ trên xuống dưới đất xem như dây
sông.

Tới 8 giờ 40 phút bọn nhạc-công Nhà-
nước (11e Colonial) đến đánh giục, bài
trị tại trước nhà hàng.

Cách năm phút đồng hồ nữa thì các
vị khách quan tới đủ. Bước vào phòng
tiệc, thì có ông Héloury là Hội-trưởng;
ông Canavaggio và ông Nguyễn-văn-Cửa,
là phó Hội-trưởng: ông de Lachevro-
tière, chánh Từ-bàng; ông Blaquière,
thủ-bồn; ông Isidore, là tri-khách và chủ
vị Hội-viên Tây Nam An cần tiếp rước
một cách rất khiêm cung.

Qua 8 giờ 50 phút ông Gamet là Tri-
nhạc ra lệnh cho nhạc-công thổi bài Ái-
quốc (Marseillaise) nghe rất thâm trầm.
Phía bâng ba bên kia đường trước nhà
Eden thiên hạ đứng xem qua lại rất nên
đông đảo.

Qua 8 giờ 55 phút quan Thân-sĩ Nam-
kỳ là ông Outrey đến, thì hội-viên nghinh
tiếp ân cần.

Trong đây phút quan Toàn-quyền Albert
Sarraut ngồi xe hơi với quan Thống-đốc
Nam-kỳ là ông Rivet mà đến. Cả thấy
quan viên lớn nhỏ trong hội đều ra
nghinh tiếp Ngài vào tiệc, có nhạc đánh
rước thổi khúc Thăng-bình.

Ngài bước thẳng vào chánh tọa-
vị là chỗ chỉ tôn chỉ trọng của Hội thiết
lập cho ông Hội-trưởng danh dự mà tọa
an.

Phía bên hữu Ngài thì có ông Héloury
là chánh Hội-trưởng Báo-chương-hội
bên tả thì có ông Ernest Outrey là quan
Thân-sĩ Nam-kỳ, rồi hai bên kế đó thì
ông Lefèvre Pontalis, ông Rivet, ông
Rimaud, ông Foray, ông Diguët, ông
Estienne, ông Garriguenc, ông Mayer,
ông Canavaggio với ông Nguyễn-văn-
Cửa. Còn ba bàn dài ở phía ngoài thì chủ-
vị khách quan với mấy vị Hội-viên Báo-
chương-hội ngồi.

Khi các quan an vị rồi, thì ông Héloury
đứng dậy cung tụng 1 bài diễn thuyết
như sau này:

Kính bảm quan Toàn-quyền,
Kính tỏ cùng các quan,
Kính cùng chủ vị đồng nghiệp,

Hôm nay tôi lấy làm vui lòng toại chí
không biết đường nào, vì thấy một vị Đại-
thần thay quyền cho Pháp-quốc trong cõi
Đông-Dương này đến đây đây nhận lãnh
chức Hội-trưởng danh dự với Hội-chúng
tôi, Ngài lại có lòng hạ cố đến chúng tôi
cho đến đổi Ngài xưng hô với chúng tôi
là bạn đồng-nghiệp. Kể từ ngày chúng
tôi khởi soạn nghị lập Hội Nam-kỳ Báo-
chương, thì Ngài đã sáng lòng dự thỉnh
vào mà giúp cho nên cuộc mạnh mẽ, làm
cho người Pháp-Việt được tương thân
tương ái với nhau, đường ấy thì tôi không
biết lấy lời chi mà cung tụng ân đức của
Ngài cho cân xứng.

Bẩm Quan lớn, ban sơ Quan lớn đã
dục lòng chúng tôi phải ráng sức mà
lập cho nên cuộc, lại chúng tôi đã khép
nếp mà dâng chức Hội-trưởng danh dự
thì quan lớn cũng vui lòng mà nhậm
liên, cho đến chiến-hôm nay nữa, Quan
lớn cũng bằng lòng bôn thân đến cùng
chúng tôi tại Hội này là Hội khánh thành,

thiệt chúng tôi đội ơn Quan lớn biết là
ngần-nào. Vay chúng tôi tưởng rày như
có hai nước Langsa vậy, một nước bên
Âu-châu và một nước tại đây.

Cúi xin Quan lớn niệm tình, tuy lời nói
không được biện thiệp, song tôi cũng
xin lỗi cùng bạn đồng-nghiệp tôi, thay
mặt cho các ông mà kính tỏ cùng Quan
lớn tấm lòng ái mộ của chúng tôi đũa
Hội này.

Đầu tôi không đủ tài năng mà biện
bạch cùng Quan lớn tấm lòng ái kính của
mấy vị ngồi tại tiệc đây đi nữa, tôi cũng
lấy hết lòng tôi, là người Langsa mà tỏ
cùng Quan lớn rằng các báo-quán trong
xứ này, và toàn cõi Đông-Dương thấy
đều gọi nhuan ân đức của Quan-lớn.
Cách mấy ngày rày tôi có gặp quan Thân-
sĩ Nam-kỳ, và tôi có tỏ cùng Ngài mà
nhắc nhờ công ơn Quan lớn. Đũa đây
bây giờ Hội Báo-chương cũng cảm tạ
quan Thân-sĩ vì ngài có lòng ái chúng,
không kể quyền cao tước trọng mà chung
cộng với chúng tôi trong xứ Viên-Đông
này. Tôi cũng có nhắc lại công ơn của
Ngài đã tỏ cùng Quan lớn về sự sở kiểm-
duyet nhật-báo hà hiệp chúng tôi. Cho
nên khi Quan lớn vừa lên đây, sáng qua
bữa sau thì Quan lớn đã truyền lệnh bỏ

Thuốc hút
biểu
CÀ-LÔP
(TRÁI BẮT)

Là một thứ
người ta ưa
dùng hơn và
hay hỏi mua
thường lắm

Có một mình hàng DENIS FRÈRES
có trừ mà thôi,

dứt sở kiểm duyệt Báo-chương Langsa trong cõi Đông-dương này liền.

Vậy hôm nay vì phận sự tôi phải bầm tở rằng sự thi thố của Quan lớn về việc đó thì cũ thấy các nhà báo Langsa trong Nam-kỳ gọi nhuần ân huệ của Quan lớn nhiều lắm. Quan lớn thăm xét như thế thì là minh lý lắm.

Tôi cũng phải tỏ rằng, nếu hàng thật chúng tôi càng phạm đến việc Quốc-chánh đầu trọng đầu khinh thì Quan lớn cùng hoan hỉ mà tin chúng tôi, và cũng xin Quan-lớn trông rằng chúng tôi cũng sẵn ý kiên mà vì quê vức.

Phải có gan ruột mới dám làm thứ cái đều chung cộng của Chánh-phủ Đông-dương với sứ-quán, ấy là đều rất khó rất hẹp.

Nhưng vậy có một mình Quan lớn dám làm. Quan-lớn dám làm bởi vì cách bình chánh của quan-lớn là giữ một mực chánh trực và thanh-bạch mọi đều, không hề mệ nghi những lời dị nghị cùng những lời phỉ báng. Vậy nên mọi người hàng ghi cái tên Quan lớn vào lòng chẳng con người được.

Đã ghe phen tôi tùy tùng Quan lớn mà đi vắng dân trong nhiều tỉnh Nam-kỳ. Tôi hàng thấy luôn luôn có khi tôi cùng đã có tỏ cùng Quan lớn rồi, tôi ra bình bút Nhựt-báo đã dư 25 năm, mà trong 25 năm ấy tôi cùng biết và thấy nhiều quan Toàn-quyền chớ? Song không có ai được như Quan lớn vậy. Khi tôi đi cùng Quan lớn tôi thấy chúng dân thành tâm bái kính bình như lạy thần lạy bụt vậy, là vì kính mộ Quan lớn một cách lạ thường. Bởi thấy lòng Quan-lớn công bình chánh trực, quân đại từ bi, làm cho dân yêu mến kính phục nước Langsa đường ấy.

Lòng chúng dân từ-tưởng Quan lớn từ gần những xa, từ Nam chí Bắc, nhần đến xứ Cao-man và Trung-kỳ thấy thấy đều ái mộ, vì vậy cho nên mỗi khi Quan lớn đến đâu thì dân chúng kiền thiên nghinh tiếp, đường ấy là quả thật lòng ái kính của dân nào phải là giả trá cùng bị ai ép uốn chi đâu. Ấy rõ ràng tôi đã tai nghe mà mắt lại thấy nữa đó.

Tôi thấy những bàn hương-án hương dâng trà quả chưng đặt hai bên dặng, tôi

không rõ vì có lẽ nào nên có bởi thì người người đều tỏ cùng tôi rằng: ấy bởi tự nhiên nhơn tâm kính-trọng, tưởng tượng như thần minh mà chào mừng ông Albert Sarraut là đấng thay quyền Mâu-quốc thương dân như con đố, cho nên bá-tánh mới khứng tung hô. Vì lòng nhơn chánh Quan lớn rải khắp nước Nam bá tánh đồng triêm ngưỡng.

Người Annam đặng tỏ lòng ái mộ Mâu-quốc là cũng nhờ ơn cao trọng Quan lớn, bởi vậy cho nên đem thân cùng tiền bạc mà đến ơn tri ngộ trong lúc bình cách này đương nào động bên phương Âu. Dân Bôn-quốc mà liêu minh nơi chiến-địa là vì ai? Cũng là vì lòng kính mến quan lớn, cho nên mới làm nên việc bôn phận tối con, là vì bởi ơn trên chiếu cố. Các xưởng các trại đầy đầy dân Đông-thở ấy là nhờ ai? Cũng nhờ quan lớn đức hóa bôn-bang.

Quan Toàn-quyền rất yêu dân ôi! Ấy đó, mấy sự tội kẻ trên đó là huê lợi của Ngài đó, vì như Ngài gieo trồng âm đức, ngày nay sanh hoa lợi cho quê vức đặng hưởng nhờ, nào có khác chi như Ngài trồng cây cho có trái ra cho Mâu-quốc thọ dụng đâu.

Quả thật không sai, hiện nay chúng ta thấy nước Xiêm-la cùng Trung-quốc đầy động binh hùm mà trợ cùng Đại-Pháp là cũng y-một thể với lời vi-dụ trên đây, mà chống ngăn nghịch tặc đó.

Nhờ ân oai ấy cho đến đời ngày nay miêng Cực-Đông này, trước hết có Đại-nhựt-quốc (Nhựt-hồn) đứng đầu, thấy thấy chư-quốc đồng tâm hiệp lực mà công phá nước bạo tằng (A-lơ-măng), rồi đây nó phải bị tiêu diệt mà chớ.

Nhờ cuộc minh thế ấy mà Đông-Dương ta được bình an vô sự, vô bụng ngâm cơm trong lúc chiến tranh này, mới được rảnh rang mà liệu phương tư lợi lý tài, công cộng mà giúp nên quyền lợi cả.

Còn về phần chánh trị miêng Đông-Dương này thì quan lớn đã có truyền lời diển dụ mà thi thố mở mang cho mau tấn hóa, còn nhiều việc quan lớn hãy còn đương lo lẫn mà làm.

Pháp-nhân cùng Việt-nhân thấy đều rõ lòng công bình chánh trực của quan lớn;

Pháp-nhân cùng Việt-nhân thấy đều rõ thấy đều ngài canh cải mà phát khai đường tấn hóa; Pháp-nhân cùng Việt-nhân thấy đều chắc danh quyền và lợi quyền sẽ được nhờ ngài bảo chữa; Pháp-nhân cùng Việt-nhân thấy đều có lòng tin chắc Ngài sẽ toan lo phương thế gia ân mà lo cho kẻ này kẻ kia cho được phỉ tinh hoài vọng tự thứ hướng tư, dư mấy chục năm tư tưởng.

Quan lớn ôi! Tôi tin chắc quan lớn đã sẵn lòng mà cảm mực nhất cần trong cõi Đông-dương nằm cho khỏi đăm, khỏi chích, vì quan lớn đã rõ biết thời sự. Cho hay việc cứ thế đường ấy thì là đều thậm khổ đó chút, nhưng mà ai kia, chớ tôi chắc không có chi mà quan lớn gọi rằng kló, vì Ngài đã ghe phen chánh chương nghe thấy rồi. Đầu tôi tưởng rằng khó ấy thì quan lớn tính để như trở tay (dị như phản chương). Mà còn Quan lớn chẳng kể sự khó ấy làm đều như kẻ khác. Chúng tôi thấy rõ là trước khi quan lớn trở lại Đông-Dương, còn theo ý ước trông của tôi, chớ chỉ tôi được thay mặt cho cả xứ Đông-Dương và cho sứ-quán, thì tôi cầu cho cả thấy đều đồng tâm tá trợ với quan lớn mà lo lắng việc cả thế Ngài đương toan tính đây rất nên xứng đáng.

Cúi xin quan lớn hãy kể chắc rằng Nhựt-báo Nam-kỳ sẽ nên tin cậy được, vì không khi nào mà các nhà không tận tâm tận lực cùng ngài. Đầu chỉ thuộc về sự bao hiểm biện bát thì Báo-quán chẳng hề dự đến. Đầu ấy thuộc về phận sự của người ngoài. Những người ngoài ấy vẫn cũng là kẻ đồng sự cùng tôi là kẻ ngay thẳng về bôn phận, tôi đây tôi cũng ước ao cho trong Đông-Dương cho có nhiều người đồng sự.

Vì đêm nay mấy vị ngài chung quanh quan lớn đây tôi vốn biết toàn là những viên quan tá trợ quan lớn đều là người danh giá cao trọng và tôi chắc rằng các ông ấy cũng đồng tâm đồng chí với Ngài mà lo việc mở mang Đông-Dương cho trở nên một xứ thanh cường phú túc.

Song vậy các ông ấy riêng ra một mình thì có sức đâu đủ mà chống ngăn cùng

sự tằng bạo đã di truyền trong phần chánh trị bấy lâu nay đã nhiệm rồi? Cho nên phải nhờ sức quan lớn bố hóa mới an. Vì vậy cho nên tự thứ hướng tư, các vị cảm quyền chánh trị Đông-Dương, đầu muốn làm việc phải như quan lớn bày chừ đây cho làm đi nữa, cũng vô phương, vì cái tệ sanh ra nơi dưới là chỗ cội nguồn chức trách mà không chế trị được. (Tiền trùm xã trưởng thứ cấp huyện quan). Quan trên thì lẫn những tin quan dưới, cho nên nhựt nguyệt tuy minh nan chiếu phúc bôn chi hạ.

Quan trên đầu minh chánh thế nào đi nữa, cũng không rõ thấu cái hư cái tệ của kẻ bề dưới cho được. Cho nên tuy dưới mà là gốc về phần chánh-trị.

Bởi rửa cho nên Quan lớn xét mà coi: Quan lớn vẫn đã rõ tình bá tánh trong Đông-Dương, Ngài yêu mến lắm chút, mà theo bề thế như xưa nay vậy thì đầu chớ quan lớn đây vậy Chánh-quốc bôn cũng vậy cũng không có phương chi mà bù chi cho Đông-Dương trong vạn như.

Nhưng tôi tưởng các sự ngăn trở ấy không làm chi quan lớn nổi, không làm cho quan lớn ngã lòng được.

Chúng tôi ghé mắt vào đã thấy rõ: Lê nào quan lớn lại điếm nhiên? Quan lớn lại sáng ý lo bề thế cần kíp mà sắp đặt lại tức tốc hay sao?

Quan lớn dưới tàu vừa bước chơn lên thì đã lo việc trông lại cho sanh linh rồi. Ngày nọ đã sáng lập Đại-học-biệu cho Đông-Dương. Ấy là quan lớn lập vườn trồng cây đó! Từ đây chúng ta sẽ hái trái mà hưởng thời ma.

Rồi bây chừ đây quan lớn lại sang qua cuộc lập hãng tàu buôn: Đêm ngày hàng dặng tâm tình oán khuyển khích nòng thương. Có phải là quan lớn còn lo cấy chớ chúng con sau gặt chẳng? Và lại đồng ruộng Nam-kỳ là phi nhiều chi địa, Bắc-kỳ khoán-sảng là phú hậu chi cơ.

Tôi lấy làm tiếc lắm, vì lời thô-kịch của tôi tỏ trần đây lấy làm vẩn tắc, không phỉ tình tôi cung tưng công đức của ngài. Coi ra như nào sơ sai thô lược chưa đủ chi mà chỉ công tích của Ngài từ ngày tái nhậm xứ này tới nay.

Kỳ sau Bôn-quán sẽ ăn hành bài Diển-thuyết của quan Thân-si (Hutry và của quan Toàn-quyền Sarraut cho chư khán quan nhân làm.

N. C.

Cho Nhà nước này là rửa hờn cho kẻ tử trận đó.

Một việc đáng mừng

Nhơn vì cuộc chiến-tranh trong mấy năm trời, làm cho khắp cả Hoàn-cầu nào là Nông Thương; nào là Công Nghệ, mỗi mỗi đều đình trệ. Nam-kỳ ta trong hai năm nay, lúa luy trúng mùa mà bán không được giá, nên nó làm cho quốc-dân ta khổ đốn nghèo nàn. Bởi những nhà nông-phu nghèo khổ, đều nương nhờ có mấy ông điền-chủ phú hào, mà mây ông ấy bán không được lúa thì biết lấy chi mà tư trợ cho những kẻ nghèo. Và lại Nam-kỳ ta chỉ nhờ có một món lúa gạo mà làm cũng bôn, cũng ty như huyết mạch trong thân người, nếu huyết mạch không lưu thông thì từ chi đều bại hoại, nên hè lúa gạo mà không vận động được

thì mỗi mỗi nghề chi cũng đều phải thúc thủ vô phương.

Bởi thấy tình-cảnh như vậy cho nên các Báo-chương chúng tôi không lẽ điếm nhiên mà để cho quốc-dân ta khổ đốn.

Mới hôm thứ sáu tuần rồi nhâm ngày 9 Novembre này đây, ông Ng.-văn-Cửa Quản-lý tờ « Nam-trung Nhựt-báo », ông Nguyễn-phủ-Khai quản-lý tờ « Nam-kỳ tân báo » (Tribune Indigène) và ông Nguyễn-chánh-Sát quản-lý tờ « Nông-cổ Min-dam », đều đặc nhau đến dinh quan Toàn-quyền, xin vào yết kiến quan Tá-lý phòng-văn mà trần tỏ cùng ngài những đều khổ đốn của dân Nam-Kỳ về sự lúa bán không đặng mà phải chịu nghèo, và xin ngài trừ hoạch những phương thế nào mà cứu dân cho khỏi cái nguy khuyển ấy.

Quan Tá-lý phòng văn nơi dinh quan Toàn-quyền là ông quan hai Touzet cũng là người khoan nhân đại độ, kính sĩ lễ hiền, hết lòng vui vẻ mà phân trần cùng ba vị Quản-lý rằng quan Toàn-quyền vẫn cũng sẵn lòng trừ hoạch việc ấy đã lâu, nên ngài đã thương lượng cùng quan Quân-đốc sở Thương-chánh (Directeur des Douanes et Régies). Nói đến đó ngài lại dạy ba ông Quản-lý phải đi viếng quan Quân-đốc sở Thương-chánh mà thương chước việc ấy cùng người.

THUỐC ĐIỀU

HIỆU

CÀ-LÔP

(TRÁI BÁT)

Mùi nó thơm tho diệu dàng chẳng có thứ nào bì kịp.

Có một mình hãng DENIS FRÈRES có trứ mà thôi

Chiều bữa ấy ba ông Quản-lý nhứt-báo lại đặc nhau đến viếng quan Quận-đốc cũng hết lòng lo lắng việc ấy lắm, cho nên hôm rày ngài đã xuất bạc kho ra mà mua lúa gạo hơn 20 ngàn tấn rồi, (mỗi tấn là 1 ngàn kilos) mà chờ sang các nước, sớm muộn đây ngài còn mua nhiều hơn nữa.

Ông Nguyễn-chánh-Sắt cũng dùng dịp ấy mà tỏ với quan Quận-đốc sở Thương-chánh rằng: bấy lâu nay dân trong tỉnh Châu-độc Tân-châu đều nhờ nghề trồng bắp mà sanh nhai, thường thường mỗi năm bắp bán từ 2\$00 đến 2\$20 mỗi tạ, mà năm nay sạt còn có 6, 7 cát một tạ cũng không có ai mua, cho nên dân tình trong bốn hạt phần nhiều thấy đều chịu nghèo. xin quan lớn cũng mở lượng hải hà mà điều đình việc ấy cho dân bốn tỉnh nhờ. Quan Quận-đốc liền lấy ra một bao nhỏ bắp tẻ (bột đỏ) trao cho ông Nguyễn-chánh-Sắt coi và hỏi rằng: «bắp ông nói đó có được tốt như vậy chăng, và hái đã bao lâu rồi?» ông Nguyễn-chánh-Sắt bầm răng: «Phần nhiều toàn là bắp tẻ và tốt lắm, mà họ bẻ trong tuần tháng bảy Annam, đến nay cũng gần 2 tháng rồi.» Quan Quận-đốc đáp rằng: «Nếu vậy thì bắp ấy chắc đã khô khan tốt lắm.» Nên ngài có hứa rằng ngài sẽ lo phương thế mà mua giùm bắp ấy dựng chờ ra ngoại-quốc.»

Ông Nguyễn-văn-Cửa và ông Nguyễn-phủ-Khai lại bầm răng lúa mùa rồi còn đọng nhiều lắm vì mấy tháng nay khách-trú không chịu mua, mà có mua thì lại hạ giá rẻ quá. Tuy nhà-nước có mua dựng ở về Mậu-quốc mặc dầu, chứ giá lúa cũng không lên cho mấy. Vả ctăng lúa sớm đã có, và lúa mùa cũng gần tới nên phải bán lúa mùa rồi cho trống vựa dựng có đem lúa mới vào. Và lại các ông điền-chủ đều cần dùng tiền bạc dựng lo mướn gác lúa mới cũng gần tới đây, cho nên hai ông xin Chánh-phủ tìm kiếm phương thế chi mà giúp cho dân sự khỏi bề khổ đến.

Quan Quận-đốc sở Thương-chánh có trả lời rằng ngài đang tính sửa soạn cất kho cho có chỗ rộng rãi mà trữ lúa, rồi

ngài sẽ mua lúa thẳng với các điền-chủ, mà thôi, chứ không cần mua với khách-trú.

Dường ấy thì chẳng bao lâu đây chúng ta sẽ bán lúa được cho nhà-nước, khỏi phải đi bán ni với mấy nhà máy và các tiệm chành rồi, nếu lúa bán được thì tất nhiên giá sẽ lên.

Nay Bôn-quán hết lòng mừng rỡ mà đăng báo liền cho chư tôn hay rằng chầy kíp đây sự bán lúa và bắp của Nam-Kỳ ta ở sẽ trở nên hưng vượng lại, vậy thì chúng ta cũng nên minh tâm khắc cốt mà cảm đội cái ân trọng đức dày của Chánh-phủ đã hết lòng lo lắng cho quốc-dân ta đây, và chúng ta cũng phải thừa lấy cái dịp nào mà đến ơn đáp nghĩa cho vưa, đường ấy mới chẳng phụ 6 chữ: Nam-kỳ tỏ xứng trung nghĩa cho.

N. C. M. Đ.

Anh em khỏi ở chôn chiến-hào, xin hãy giúp tiến vào kho.

Một lời châu ngọc

Bôn-quán mới tiếp được một bức thư rất hữu ích của một bạn đồng-nghiệp gửi đến. Vậy nay Bôn-quán xin ân hành bức thư ấy và thư hồi âm của Bôn-quán ra đây cho chư tôn nhân lãm.

Saigon, le 25 Octobre 1917

Bạn đồng-nghiệp Ng.-chánh-Sắt, Chủ-bút Nông-cổ Min-đam:

Kính ngài,

Chúng ta từ ngày nên hội Báo-chương, vui niềm đồng-nghiệp nhân này, tôn-chỉ của Hội Báo-chương ta. đã khắp cùng ba cõi. Ấy chúng ta đã rõ công đồng chí rồi.

Vậy nay sự tư-tướng của chúng ta, tôi siêng nghĩ không chi ngoài đều quyền-lợi của chúng ta phải cần mà bình vực cho quê-vực, như là tỏ nghĩa cho quốc-dân ta dùng đồ thổ-sản công nghệ của dân-tộc ta chế-tạo, mà giúp nên trường thương mại cho quốc-dân ta mở mang lần lần

thì không chi cho bằng dùng đồ chế-tạo vật-sản của ta (Bắc-kỳ, Trung-kỳ và Nam-kỳ).

Vậy chúng ta thấy đem sở kiến mà chỉ vẽ vào Báo-chương, làm sao cho dân-tộc ta đồng một chí-hướng, nên một phương-châm ngõ hầu chẳng phụ Hội Báo-chương ta đã thành. Xin ngài lưu ý.

Nam-Trung Nhứt-Báo

Chủ-bút

NGUYỄN-TỬ-THỨC.

Saigon, le 4 novembre 1917.

Đồng-nghiệp-hữu, Nam-trung Nhứt-báo Chủ-bút Nguyễn-tử-Thức Tiên-sanh các hạ nhả giám;

Tôi lấy làm bần hạnh mà tiếp được ngọc-âm của Tiên-sanh, nên phải vội vàng hồi phúc cho Tiên-sanh lắm đượ.

Theo lý-tưởng của Tiên-sanh đã phân trần cùng tôi trong thư đó, thiệt cũng đủ rõ cho Tiên-sanh là người rất có dạ nhiệt-thành cùng quê-vực, tôi khâm phục chẳng cùng.

Tiên-sanh vậy, còn tôi đây lại là chi, há chẳng biết đề lòng lo lắng mà bình vực mỗi lợi-quyền cho chúng tộc ta sao?

Bởi đó cho nên đã hơn hai tháng rồi, tẻ-báo Nông-cổ Min-đam vẫn có khởi luận những đều lợi hại về hàng Bắc với hàng Tàu, tưởng có khi Tiên-sanh cũng đã rõ thấu.

Tiên-sanh ôi! Tôi nghĩ vì hiện nay chúng ta đang đứng giữa vòng văn-minh tân-hóa chi thời, tư-phương giao-thiếp chi thu. Rất đỗi là dân-tộc trong 5 đại-châu còn mong giao-diệp với nhau, huống chi chúng ta đây là Nam, Trung, Bắc, tam kỳ, tuy là ba cõi cách nhau, song vốn cũng một giòng Hồng-lạc, há chẳng biết đoán thế với nhau, đồng một chí-hướng, nên một phương-châm, cầm vững cương-lợi-quyền mà chung hưởng với nhau sao??

Và lại lúc này chúng ta rất nên may mắn mà gặp được một ông Chúa-tể rất ngon từ là quan Toàn-quyền Sarraut, hết lòng lân mẫn lo lắng mở mang cho dân-tộc trong Thuộc-địa Đông-Dương này,

vậy thì từ đây công nghệ nông thương của quốc-dân ta ở sẽ lần lần thấy được phát minh ư vạn nhứt.

Tôi ước ao cho các bạn Đồng-nghiệp của chúng ta là chư quý-báo:

«Lục-Tinh-Tân-Văn», Công-Luận-báo «An-Hà nhứt-báo», «Việc-Nam Tế-gia-báo», thấy đều cộng biểu đồng tình, hiệp chung ý kiến với nhau theo như lý-tưởng của Tiên-sanh đây, thì dân-tộc ta hạnh thậm, Đông-Dương bạnh thậm.

Nông-cổ Min-đam

Chủ-bút

NGUYỄN-CHÁNH-SẮT.

Tái bài phúc thư

Rượu Cổ-nhạc VIEILLE EAU-DE-VIE DEJEAN là một thứ rượu rất có danh-tiêng hơn bốn chục năm nay.

Thời vụ tu tri

Nam-kỳ ta là chỗ điển phi địa quảng, nhưn kiệt địa linh, ấy là một chỗ của Tạo-vật ung đúc ra, nhiều con sông sâu thẳm, hiểm hòn núi cao mù, khí hậu ôn hòa, dân an vật phụ. Bởi thế phong-thủy tốt như vậy nên mới sanh nhiều trượng trung-nghĩa, lâm bực tài-ba, chẳng những vậy mà lại may nhờ có thầy ta là Đại-Pháp đơm giống văn-minh qua rải khắp bốn phương, hiện nay đây quốc-dân ta đã tiềm nhiệm được ít nhiều mà giới bực theo người vào đường tân-hóa.

Rủi thay! chúng ta đương mong mỗi xâm xúi bước đường, thỉnh linh đầu Đức-tặc nó khởi hấn sanh đoan làm cho động đất long trời, khắp cõi Dinh-hoàn sanh-linh đổ thán.

Bởi đó cho nên Đại-Pháp ta vì công-lý, vì tự-do, vì nhân-đạo, mà phải tranh phương với đám giả-mang là quân

tham tàn bạo ngược. Bởi thấy sự bất bình đương ấy, cho nên nào là: Nga, Mỹ, Nhật, Anh; nào là Xiêm-la Trung-quốc, đồng nhau một ý, rút gươm công-lý mà tru diệt giả-mang. Chỉ như chúng ta đây là dân Thuộc-địa, gọi nhuần ơn bảo-hộ đã lâu, bởi tưởng chữ đồng-cửu, nên đã có nhiều trang nghĩa-dũng tình nguyện đầu quân, chẳng nề gió tên mưa máu vùi tro lấp đạn oanh oanh liệt liệt nơi chốn sa-tràng mà đến ơn cho Mậu-quốc. Đó là phận-sự của mây muốn đồng-bào ta bên ấy, một là vì ơn, hai là vì nghĩa, chẳng nài đa ngựa học thầy mà chịu lạnh chịu nóng ăn sương uống tuyết khổn khổn nhiều bề. Còn mấy triệu đồng-bào ta mà được nệm ấm gối êm an cư lạc nghiệp đây, có phải trên là nhờ Chánh-phủ hết lòng bình vực hết dạ hộ trì, còn dưới thì nhờ có những trang nghĩa-dũng xông tên lược đạn mà che đỡ cho ta đó chăng?

Chẳng những vậy mà thôi, hiện đang lúc này là lúc quốc-gia hữu sự mà quan Toàn-quyền Sarraut vẫn hằng gia tâm tru hoạch lo lắng mở mang mà điều đặc quốc-dân ta vào đường tân-hóa. Bởi vậy mới đây ngài đã lập một sở Cao-dăng Học-đường tại Hanoi, ngài lại còn ước mong lập thêm những nhà công nghệ các trường khắp trong đất Việt, vậy thì đường tân-hóa về tương lai của quốc-dân ta nay đã thấy cái hiện-tượng sờ sờ nơi trước mắt. Ngặt vì nhảm lúc cang ngày kịch liệt, nên cũng khó mà thi thố cho toại lòng ước nguyện của ngài. Chẳng bao lâu đây cuộc giặc yên rồi, thì tất nhiên sự giáo-dục trong xứ ta càng ngày càng rộng mở.

Hiện nay binh Đức đã mòn mỏi lần lần, nhiều khi giải giáp cầu hòa, mà Đông-minh ta không chịu, vì e phược hổ ại từng hổ nan, nếu chịu cho hấn hòa bây giờ thì ắt trúng kế hấn dụng hướn cầu mưu, tảo vãng đây sao cho khỏi hấn sức tích bình lương tung hoành một phen nữa mà làm cho não động cả Hoàn-cầu, chi cho bằng trăm thảo trừ càng, nên phải đồng tâm lực lực mà diệt tuyệt loài tăng-bạo phứt đi cho rồi cho khỏi đều hậu hoạn.

Vả lại cuộc chính-chiến trong thời buổi này thì quân-nhỏ hào đại, biết ưc triệu muôn nghĩa nào mà kể cho xiết đặng, nên hề quân cho toàn thắng thì tiền bạc phải có cho nhiều. Bởi đó cho nên trong lúc này các nước Đông-minh phải vay tiền của dân, dựng hiệp nhau đánh vậy một trận, xếp yên quân nghịch mà cộng hưởng thái bình.

Vậy nay Chánh-phủ Đại-Pháp đã ra chỉ-dụ vay bạc của dân, ngõ hầu hiệp với Đông-minh mà hấn chiến nhứt tràng cho mau toàn thắng.

Ấy vậy, chúng ta đây, đạo làm thần tử, há điểm nhiên để vậy mà ngó sao đành, há hề nhau kể ít người nhiều, giúp cho Nhà-nước vay tiền dựng dùng mà chi phí về việc quân-nhỏ, tiền chúng ta mà cho Nhà-nước vay đây thì chắc chắn mười phần, đã có lợi mà lại thêm có nghĩa.

Sao mà gọi rằng lợi?

Sao mà gọi rằng nghĩa??

Lợi, là tuy trong luật định 100 quan, tiền lời 4 quan, song tính ra được tới 5 quan sáu tiền ba, vì tiền mình cho vay mỗi phần là một trăm quan, mà đóng có 68 quan sáu tiền Tinh theo giá bạc lúc này, thì nhảm có 18 đồng mà thôi.

Nghĩa, là đang lúc nước nhà nguy biến, mình xuất tiền ra giúp cho Mậu-quốc thêm sức mạnh mà tiêu diệt quân hấn, cho mau thấy cuộc hòa bình, cứu sanh linh ư đó thán.

Ấy đó, anh em háy nghĩ lấy mà coi, có cái nghĩa nào mà trọng hơn cái nghĩa này nữa sao?

Xin anh em háy suy xét cho cùng, rồi ráng làm theo như lời tôi ước nguyện đây, mà cho Nhà-nước vay cho nhiều, thì một là ta đến được cái ơn trọng đức dày của Nhà-nước đã mở mang dạy dỗ quốc-dân ta từ ấy đến nay; hai là ta chẳng phụ lòng ơn-hậu của quan Toàn-quyền Sarraut là người đã hết dạ thương dân Nam-Việt; ba là giải đất Đông-Dương ta đây cũng nhờ đó mà được bờ cõi thanh bình, an nhiên vô sự.

Mai sau mà cuộc giặc yên rồi, thì có lý nào Nhà-nước lại chẳng nghĩ ơn trước nguĩa sau mà cho quốc-dân ta hưởng chung đều lợi ích hay sao?

Anh em ơi ! Phàm làm người ở đời thì phải thông tri thời-vụ, anh em hãy nghĩ cho chính mà coi, có phải là nhờ hội này mà đây thành-ái Tây-Nam càng thêm khấn khích hay chăng? Ấy là thiên tài như thế, nếu anh em chẳng chịu xuất tiền ra cho Nhà-nước vay mà làm nghĩa lúc này thì rất ưong thay cái co-hội.

NGUYỄN-CHÍNH-SẮT.

Cho Nhà-nước vay, chẳng những là một việc lo cho quê-hương, mà cũng là một sự lợi.

ĐÔNG-DƯƠNG HÒA-LUÂN-THUYỀN CÔNG-TY

Trong tuần tháng sáu Langsa năm nay, từ ngoài thị-thành vô tới sảng-giã, ai ai cũng đăm đăm luận luận về cái vấn-đề hùn lập Hòa-luân-thuyền Công-ty tại Nam-Việt. Lúc đó Báo-chương và các Diên-thuyết-gia đã rung chuông giông rống mà thức tỉnh lòng người, đã phân rành các sự ích lợi trong cuộc hùn hàng tàu, đã nói rõ cái mục-dịch của Công-ty là thế nào rồi hết, tôi tưởng ai ai cũng hiểu biết sự ấy, chẳng cần phải nhắc lại đây nữa. Trong Quốc-dân ta mấy phú-gia mấy nghiệp-chủ ông nào cũng có hùn hùn, ông thì năm bảy trăm, ông thì năm bảy ngàn, thăm trông trộm ước Công-ty mau thành dạng có đủ tàu mà trang tải lúa gạo của mình ra rồi chuyên vận hàng hóa của người về, đường ấy đó mình bán mới hưởng giá cao, còn đó mình mua mới nhờ giá thấp được. Có nhiều người chẳng có ruộng đất bao nhiêu mà sợ thiệt hại trong sự sụt trời giá lúa, song cũng đã hùn hùn lớn là vì cảm thành tình của Chánh-phủ chuyên lo bảo học quyền lợi cho người Annam mà như thế là vì bởi thấy ý Chánh-phủ muốn sao Tây Nam hiệp lực đồng tâm ngõ chung hưởng phú cường cảnh tượng nơi Đông-vực này.

Cái vấn-đề đóng Hòa-luân-thuyền là việc làm cho các nước trên Địa-Cầu đều lo lo tính tính hai ba năm nay; nó

cũng làm cho não nức trong cõi Việt-Nam ta một hồi, rồi mấy tháng nay không nghe ai nói chi đến nữa. Quốc-dân ta nên biết rằng việc ấy tuy chưa nói lại, chớ chẳng phải bỏ qua đâu.

Và lập Hòa-luân-thuyền Công-ty là cuộc rất can hệ với cuộc lý-tải của quê-hương ta, ấy là cái cầu bắc cho Quốc-dân ta sang miền thiết-ghiệp, dựng rõ thây cái cảnh-tượng cạnh tranh kịch liệt trên trái Địa-cầu này. Lúc này những đàng cầm bút mà thức người ngủ, tình kẻ say, ai là người chẳng hết lòng lo lần tán thành cuộc Hòa-luân-thuyền Công-ty cho đặng trước là tập Quốc-dân đoàn thể kinh thương, sau nữa buột Pháp-Việt vào vòng thân ái. Huân chi tôn-chỉ của Bôn-báo là khuyến nông khích cổ, lẽ nào lấp mắt ngư-tài trong chỗ tiền-đỡ của đồng-ban hay sao? Trong mấy tháng trước Bôn-báo đã có luận nhiều bài về sự ích lợi của Hòa-luân-thuyền Công-ty, nay Bôn-báo xin tiếp-mã phân giải cái hiện-tượng cuộc ấy ra sau đây cho khán-quan rõ biết.

Trong tuần tháng Juin các quan Chủ-tính đầu đầu cũng có lập sổ biên tên những người hứa hùn hàng tàu rồi cho quan trên rõ biết cái số đã hứa hùn trong tỉnh. Chánh-phủ tổng cộng các số ấy thấy việc chắc thành nên qua ngày 25 Aout 1917 quan Toàn-quyền mới ký tên lời nghị định lấy trong số bạc dự trữ ra bốn triệu đồng để giúp cho Công-ty sẽ lập đó mua tàu lán mà chuyên vận hàng hóa trong miền Cực-đông.

Qua ngày 13 Septembre rồi đây quan Toàn-quyền lại có nhóm các đàng Đại-thương, các Tổng-lý ngân hàng và các Đại-biêu Hòa-luân-thuyền Công-ty tại Saigon mà thương nghị tán thành những điều mơ ước trông mong của ngài đó. Các đàng cao kiền ấy bàn nghị với quan Toàn-quyền rồi mới chọn những người trí-thức đặt ra một hội tạm lãnh lập tờ hiệp-đồng ngõ hầu đủ qui củ mà góp phần hùn cho trúng luật. Còn quan Toàn-quyền thì ngài thàng ra Hanoi mà trừ nghĩ cùng các nghiệp-chủ và các nhà Đại-thương ở Bắc-kỳ đặng trong ngoài hiệp ý chung lo cho việc mau thành tựu.

Lấy đó mà suy thì cuộc hùn hàng tàu

đây Chánh-phủ chẳng dây phút nào mà chẳng lo lần. Đã vậy mà ông Thân-sĩ Outrey đi đến tỉnh nào cũng tỏ cho quan dân rõ biết cuộc ấy là cuộc ích lợi của xứ ta. Xét cho kỹ thiệt lợi ấy chẳng làm; vì nếu Đông-Dương chẳng có tàu riêng mà chờ chuyên đó thổ-sảng đi bán thì đâu cho khai hết mỏ than hầm sắt, đâu cho trồng cấy lúa thuốc bắp khoai đi nữa cũng chẳng ích chi hết. Bởi đó cho nên quan Toàn-quyền Saraut là kinh-tế thủ đoạn, từ ngày ngài bước chững trở qua Nam-Việt thì ngài đầu đầu trong sự quản khai thổ-sảng mà chuyên vận thổ-sảng ấy ra thông dụng cùng trong mấy nước lân cận ở miền Cực-đông này.

Nam-kỳ ta duy có lúa gạo là một môn thổ-sảng rất nhiều mà rất quý. Quốc-dân nếu muốn lúa gạo ấy bán cho được và bán giá cao thì phải vui lòng đầu vốn mà tán thành Hòa-luân-thuyền Công-ty, đường ấy mới phải người biết thủ cạnh tranh, đường ấy mới đáng mặt thông đường kinh-tế.

B. C.

東洋時事

ĐÔNG-DƯƠNG THỜI SỰ

Giá lúa giá bạc

Mỗi tạ 68 kilos chở tới nhà máy từ 2\$05 tới 2\$10.

Kho nhà nước	3f.90
Hãng Đông-dương	3 93
Hongkong Shanghai	3 93
Chartered Bank	3 93
Banque Industrielle de Chine	3 95

Chaudoc

Ai có gặp đầu xin chỉ giùm !! Ngày 22 Octobre 1917, tên Jeam (Khmer) Sếp lực-lộ Tam-lạp có đến mượn của Phạm-vân-Tánh ở Tĩnh-Biên một cái xe máy

hiệu Sphinx, mà bộ xe ấy đi êm, vừa ý lắm sao cho nên đến nay chưa chịu đem trả. Phạm-vân-Tánh, đăm tờ có, xin phép đi kiểm... Ai có gặp đầu xin chỉ giùm !!

Chũ giện, mà tờ cũng phiến. — Ngày 28 Octobre 1917, chiếc tàu « Maséry » đặc ghe đăm cưới chỉ đặng Triton, tới cầu sắt (núi-sam) là 7 giờ sớm mai. Tên mạch lò sơ ý làm rớt cây cờ xuống nước liền kêu tài-công tốp máy cho nó vớt. Chũ tàu giện đánh và xô nó xuống sông. Nó cũng giện lặn trốn trong cò lục-bình. Hồi lâu trên tàu không thấy nó, tưởng nó đã đi chầu Long-vương rồi. Chũ tàu kinh hồn, nên kêu kiểm hết sức trót giờ mới gặp nó. (Nóng nữa thôi! Dị sự !!)

Mytho

Ấn cướp bị nã tróc. — Hôm ngày 21 Octobre này có một đảng ăn cướp đến đánh phá nhà chủ chà Meidinesah cùng vài nhà lân-cận, tại Rạch-miêu, tỉnh Mytho.

Bôn-quán mới nghe rằng ông d'Audigier cùng hai người lính annam là Ng-vân-Sào và Dương-vân-Huân bắt được: 1° đầu đảng là Phùng-vân-Đang kêu chính Mạnh ở làng Phú-phong; 2° 23 tên đồng-lỏa ở các làng khác; 3° đồ nữ-trang và tiền-bạc giựt mấy nơi khác;

4° 3 cây súng hai lòng, bị số 16. Bôn-quán hết lòng khen ngợi ba người rất có dõm lược nên mới bắt được loài gian, mà như thế là ông d'Audigier, thuở nay bắt được không biết mấy đám như vậy.

Salgon

Đông lăm. — Ai nấy nghĩ lại mà coi ăn cắp, ăn trộm một mình còn hết đồ của người ta thay, huôn chi đôi, 3 người đồng tâm hiệp lực mà thôi của chúng thì của nào mà còn được? Thj... ở đường Richaud cùng tên... ở đường Long-kiền, hiệp nhau mà làm miếng ấy, thôi của một cô X... và vàng và bạc hết 205 đồng. Một đảng thì là, một đảng thì cắt giầu giùm nên cả hai đều bị giam tại... Tại đầu các ông cũng chán biết.

Xe-kéo, xe kéo, đem trả cho người ta. Có một người Langsa khai rằng xe-chiều hừa sáu tây, đi xe-kéo, bỏ quên hai gói bi súng. Biết xe của hãng S. I. C. mà không nhớ số.

Chũ xe-kéo nào đó, có lấy của người đem trả cho người, dùng được đầu mà đề, mặt công, cất, lại mất công lo.

Có tờ khà coi chừng. — Một tên bạn chèo kia, đi cùng chủ đến Saigon bán mằm, dò được ý-từ, cùng chủ cất bạc, giầu tiền, lựa lúc đêm hôm, hay khi vắng mặt, thôi của chủ hết chín-chục người, rồi chèo... mất. Chèo thiệt giỏi, mà còn cho y chèo không khỏi vì số tuần-thành đương theo nã tróc.

An cắp to. — Chũ bán gà nọ, ở đường Long-kiền, đến có rằng có người lạ mặt, không biết quê-quán ở xứ mô, đến thôi bóp-phời của chủ. Trong bóp ấy có một cái giấy nợ 3 trăm bảy đồng (phải ba trăm bảy chục cang khá hơn nữa) và các giấy tờ khác nữa.

Chết chết. — Hôm 5 novemv này, có chết chết (muôn nơi khách-tru trời cũng được) trời ngan sông Saigon vớt lên thì là sinh... Coi lại thì không biết ý tên gì, quê-quán nơi nao, tại sao mà chết, à khách kia? Bị ruồi ro hay là liều mạng?

Nam-vang

Nước ngập. — Tuần rồi đây, tại Nam-vang mưa rất nhiều, nước linh-láng, làm các nguồn sông tại Battambang, Pursat, Kompong Speu, Kompong-Trách, Kampot và sông Vaieo phải tràn.

Cầu cây có cái bị ngã sập, có cái bị trôi. Đường quán-hạt, đường địa-hạt gì đều bị ngập cả. Lại có khúc đường bị nước nhiều đi không được. Các tỉnh thành đều bị lụt, thứ nhất là Kampot và Kompong-Speu.

Lúc này nước cũng hạ xuống bộn, song đường từ Kampot, Battambang, Kompong-Speu đi chưa được.

Về phần đường hư tu-bổ lại chừng 40.000 đồng, các tỉnh thành phải bị thiệt hại tới 20.000 đồng. Mùa này tuy ít thất mà nếu còn lụt thêm chừng hai ngày nữa thì chẳng còn kể chi.

Rượu Sâm-banh hiệu MARQUIS DE BERGEY là rượu nhưt hảo hạng.

Quan Toàn-quyền
viêng đất Thánh

Hôm 2 Novembre rồi đây lối 9 giờ ban mai, quan Toàn-quyền có đại tùy quan Thông-độc Nam-kỳ, với ông Pasquier là quan Quản-lý và ông Touzet là quan Tá-lý phòng văn của ngài đến viêng nghĩa-dịa (đất Thánh) Saigon, ngài có đề bông nơi mộ-phần những lính bộ và lính thủy Langsa mà đã thác tại Thuộc-dịa này.

Luôn dịp ngài cũng có đến viêng lăng ông Bonhoure là quan cựu Thông-độc Nam-kỳ và lăng ông Paul Blanchy là quan cựu Đốc-lý Thành-phố Saigon.

Cửa đàng cho Ái-quốc-Hội Saigon.

Quan Tri-phủ Nguyễn-văn-Sự, là người thay mặt cho Hội Ái-quốc tại Vũng-liêm (Vinhlong).....	84 \$ 00
Quan Tri-phủ Huỳnh-ngọc-Binh, là người thay mặt cho Hội Ái-quốc tại Baclieu.....	5 20
Quan Tri-phủ Nguyễn-văn-Ca, là người thay mặt cho Hội Ái-quốc tại Tĩnh-biên (Chaudoc).....	25 00
Ông Ruffier là quan Lục-sự Baclieu cho.....	10 00
Ông Chaffanjon cho.....	10 00
Hãng bạc Đông-Dương cho... ..	200 00
Hai ông bà Mayer cho... ..	50 00

Nước lục đặng mùa

Tây-ninh, từ hôm đầu tháng 9 Annam này lối 15 Octobre (chừng nửa tháng nay).

Mưa dòi chằng, gió dòi hồi, bưng, trấp, ngon, nguồn, kiên, cò, trời. Nước nhẩy lên coi lảng đồng, rạch Tây-ninh từ ngoài vòm Vaico, sắp vô trong ngon, nước chảy coi như đồ giọt. Chợ và nhiều khúc đường trong châu-thành, nước trắng ngập phủ, những nhà ở theo mé rạch, cùng các chốn thấp hơn, cực nhọc loi ngoi, mà cũng vui cho con lạ mắt, thấy những ghe lương, đua chơi trong chợ, gát mũi ghe trên thêm phổ mà mua đồ. Đứng nơi góc đình quan Tham-Biện, mà xem nơi nhà M. Sáu Nguyễn (secrétaire) (M. Chủ-bút Ng.-chánh-Sắt có khi biết rõ chỗ này; vì ngài đã có 2 phen đến đó,) coi chằng khác nào, như một cụm Huế-sơn giữa biển. Cũng đáng tức cười, theo lời M. Nguyễn thuật lại là: Buổi chiều thấy nước còn lè đé, bất ý không dè, ngủ một đêm sáng dậy coi ra, ăn trộm cũng không, mà bới cũng không, xét mới rõ, vật gá mất mấy con, hú lu trôi mấy cái, lẫn lộn, mưa tuông mây giải, nước phủ vền nhà. Nhất là trong tổng Hàm-ninh-thượng, miệt sông cái-cùng, Bùng-binh, Bền-súc, nhiều chỗ bị trôi nhà dân nghèo đói lạnh, lúa thóc hư hao rất nhiều. Trong tổng Hàm-ninh-hạ, miệt Rạch-tràm, Phước-chữ, lúa cấy bị hư nhiều, nước dầy dầy chợ phố.

Cái lục này cách lâu đã có 30 năm nay, cũng tại Tây-ninh, năm 1887, nước loán chợ châu-thành, lúa-cây, trâu-vườn hư hao nhiều chỗ.

Lấy chút đó mà suy ra, sánh so kim cò, khắp chốn cũng nơi, nghĩ đến cuộc tang thương, cơ trời may rủi, nháy mắt việc nên hư còn mất, nghĩ đến luống thềm than, cuộc nhơn tình phi thị, lấm lấm ở đời, chẳng hay xét nét, kể sự lợi quên sự hại, tham lạt của đời, bại nhơn ích kỹ; những là: Vì phú bất nhơn muốn một mình giàu, cầu cho chúng mạc, mình ăn dư đồ bỏ, đói lạnh chẳng thương người, biết một chưa biết mười,

tánh khoe khoan kiêu hãnh, có chút tài nghề chi, thì cứ dè khuất che, chằng khứng mở mang bày vẽ, mà hề thầy ai làm đặng, lại đem thói ghét ganh bo bo một chữ tham gian, chằng một điểm lòng cố chấp, sao chằng xét nghĩ! Rất dỗi: non còn mòn, biển còn cạn, núi lở, đá tan. Hưởng chi cái kiếp phù-sanh của người, ít ai trọn đặng tuổi trăm; ngũ thập tri thiên, tác năm mươi đã kể chết.

Chữ công danh phú quý, đặc thất vinh khố, chằng khác như, tuyệt đống mái nhà, sương sa ngọn cỏ; ấy là, món tiền tuyệt tỏa, thảo thượng sương phi, công danh bảo uyển, phú quý phù vân.

Ái mà xét đến những điều này, thì cũng đủ rửa lòng tham lạm.

Có bài thi rằng:

Tham lạm làm chi những của đời,
Nên hư mạng số ở nơi Trời;
Sang hèn theo phận đưng ganh ghét,
Giàu khó an bề vậy thảnh thơi,
Sống thác xây vắn ba thước đất,
Nhục vinh đập đổi mấy lạng hơi,
Nương nhau kẻ rộng thương người hẹp,
May rủi cho hay cũng một thời.

Võ-SAM.

Hưởng lộc thái bình với Đại-Pháp thì được tự-do, còn hưởng lộc thái bình với Đức là nô-lệ đó, anh em hãy chọn lựa này.

Một việt đáng khen

Bồn-quán lấy làm bản hạnh mà kính cho liệt-vị khán-quan hay rằng: Ông Nguyễn-chiều-Thông là Hội-đồng Thành-phố nghì-viên tại Chợ-lớn, lại là một vị khán-quan tờ Nông-cổ này, đã lấy lòng hào hiệp mà dâng cho Hội Báo-chương một trăm đồng bạc, vì ngài xét cho Hội Báo-chương Nam-kỳ là một hội rất hữu ích cho nhân-quần Xã-hộ trong thời buổi này. Nên chiếu theo điều thứ 6 trong điều lệ của hội thì ngài đã được dự chức hội-viên làm phúc.

Điều thứ 6. — Những người có lòng tốt mà công hiến cho hội một số bạc ít nữa là 100 đồng mà hội quản-lý nhận lãnh, thì được chức hội-viên làm phúc (membres bienfaiteurs).

Hội Báo-chương Nam-kỳ rất thâm cảm tạnh tình của ông Nguyễn-chiều-Thông.

Thuốc thiệt hay

Mỹ-Thạnh, le 15 Octobre 1917.

NHỊ-THIÊN-ĐƯỜNG *Trên sanh nhà giám.*

Kính

Thâm ông và quý-quyển đặng vạn sự bình an.

Hôm tuần rồi tôi có gởi mua bánh Cam-tích và thuốc Bạch-trực cao tại tiệm ông, tôi lấy làm bản hạnh mà thấy mẫu nhiệm của hai vị thuốc ấy, nhưng mà Bạch-trực-cao thiệt là thần hiệu.

Luôn điệp ngày nay tôi xin ông tưởng tình gởi *Contre-remboursement* cho tôi mấy món thuốc tôi kể ra sau đây thì tôi hết lòng cảm tạ ơn ông.

Tôi lại cũng có lòng ao ước cho thấy đặng cuốn sách mục-lục của quý-hiệu, cho rõ cái tánh diệu dược của quý-hiệu, nên tôi xin ông vui lòng mà gởi luôn cuốn sách ấy nếu ông có làm ra rồi thì tôi lại may mắn hơn nữa.

- 1° Dầu essence de menthe 2 ve giá. 0\$50
- 2° Kim-sắc-bô hườn 4 ve giá.... 2 00
- 3° Phụ-khoa-kim-phụng-huôn một hộp giá..... 1 00
- 4° Bạch Trực cao 1 hộp giá.... 0 60
- 5° Bánh Cam-tích 2 hộp giá.... 1 80
- 6° Tê sanh dược thủy 5 ve giá.. 0 50

Total..... 6\$40

Nay kính.

Adresse:

Mr PHẠM MINH-TRUNG
Ex maire de Mỹ-Thạnh
THUDAUMOT.

EDEN-CINÉMA

Tuần tới này rạp hát bóng Eden-Cinéma hát hay và vui quá, liệt-vị hãy đến mà xem chơi cho tiêu khiển.

Kiến-tự tri-tâm, Đuợt văn thư chi

Cher M. Chánh chủ-bút N. C. M. Đ.

Kính thăm ông chánh chủ-bút Nguyễn-Đại-Nhân, với liệt-vị Tôn-bằng trong qui-báo, đều đặng an khương tấn phát và tôi cầu chúc cho ông chủ-bút kiến tâm, quản-lý triển-chí duy-trì tờ « N. C. M. Đ. » cho đặng giêng-niên trường-cửu. Sau tôi xin thổ lộ đôi lời, mà tỏ dạ nhiệt-thành của tôi, ngõ hầu chung vui cùng quý-vị.

Ông chánh chủ-bút Nguyễn-Đại-nhân ơi; tôi thấy ông từ ngày lãnh cái trách nhiệm tờ Nông-cổ đến nay, hết lòng vì bạn đồng-ban, triển-chí bình-sanh tiềm kiếm những điều ích quốc lợi dân, mà ẩn hành vào nhật-báo, đặng lĩnh giất cho bạn đồng-ban, lần lần chen chơn vào vẻ sáng, thì biết bao nhiêu trí tưởng của ông, thiệt rõ ràng là: Nhưt nhân tạo chúc đa nhân minh, là vậy đó. Còn tôi thấy văn từ biện bác của ông, luận những cách nuôi tâm, nuôi heo, trồng đu-đu-tia, và cách nuôi gà, với nhiều điều hữu ích nữa, lại thêm ngôn từ biện thiệp như lưu, thì tôi đã rõ biết chí khí của ông thiệt có dạ nhiệt-thành thương yêu quê-vực, biết là đường nào. Bởi ông có chí khoan-hồng như vậy, cho nên « nhân-tài tiệm-tiệm nhi xuất » Ông cầm cây bút Nông-cổ, chừng ít tháng, kể ông Nguyễn-tử-Thức hươi bút-thần ra làm đại-biêu, ấy có phải là « Môn nội hữu quân-tử, môn ngoại quân-tử chi » chăng?

Còn ông đại-hiệu Nguyễn-tử-Thức ra luận bài « Nông-cổ thiệt luận, huyền huyền diệu diệu, thế gian bằng hữu, ấy thiệt là « thiện đưng tác thiên hạ vi lợi. » Chẳng những vậy mà thôi, lại còn, « Tài giữ tài tắc ái, trí giữ trí tắc thân » Ấy là thầy Nguyễn-duy-Hoà Professeur de caractères chinois Tân-châu. Vậy tôi cúi xin ông chánh-hu-bút, mở lòng hải hà, mà cho tôi một khoản giấy nhật-trinh, đặng ẩn hành những lời tôi kính tặng thầy Nguyễn-duy-Hoà Tân-châu với 3 bài thơ liên-huôn của tôi làm mà tặng 3 bài luận của thầy Nguyễn-duy-Hoà đáp từ câu vấn-đề của ông Nguyễn-tử-

Thức một là: giúp vui cho liệt-vị khán-quan nhà giám; hai là: Xin các bực thi-ông hạ-cổ, hoá nguyên ba bài thơ này chơi cho tiêu khiển; ba là: cho thầy Nguyễn-duy-Hoà tỏ lòng thành kính của tôi đây

Thi như vậy

Kỳ nhứt

1° Nay chúng ta muốn hưởng cái lợi thiệt-nghiep

Thiệt-nghiep lợi quyền chẳng dễ thân, Khen ông định luận rất nên màu, Thành-hiền tom góp lời tao nhã, Kinh-sách kiếm tiềm luận thâm sâu, Đồng-trực Nông-thương, tay cỡi Á, Hiệp-đoàn dân-quốc, sánh miền Âu, Bốn phương gán chí theo lời luận, Sáu tỉnh thanh thối tích để lâu.

Kỳ nhì

2° Chúng ta chẳng nơi theo đường rậm đó.

Tích để lâu nay khó đổi đời, Luận tiềm nẻo mới lần đương thời; Bò đường rậm đó xem mù mịch, Vạch nẻo sáng đây thấy rạng ngời, Hiệp-ban đồng-ban chen khích khích, Vây đoàn chúng-tộc khắp nơi nơi, Mọi mặt coi Việt non đồ sộ, Mỗi lợi nông-g, thương chắc kẻ đời.

Kỳ tam

3° Lân đường cả khách-thương đứng đó.

Khả đời đường khách đứng đây ơi, Lăn lộn lẫn chen đặng mới thôi, Một tỉnh đồng-tâm coi phải cách, Hai toan hiệp-lực thấy xong rồi, Ba gây nông-quán tài tràng vựa, Bốn đưng thương-trường lợi cứng nôi, Nhà-học mỗi nơi truyền đủ phép, Như vậy dân-quốc hưởnng nhiều xôi.

Vinh-Long Y-Sanh
Võ-LIÊM-TRỰC
Đón-kính

Hỡi người Langsa! Người Annam là con nuôi nước Đại-Pháp đó. Phải nghịch với sự giả-mang mà thuận theo đều văn-hóa.

CUỘC XỔ SỐ

Hôm chúa-nhật

Nhằm 11 Novembre 1917

Số 15.678, (độc đắc) trúng 5.000 đồng.

Hai số 5.047 và 15.955, mỗi số trúng 1000 đồng.

Hai số 11.878 và 7.57, mỗi số trúng 500 đồng.

Số sau này đều trúng 250 đồng. 9.893, 13.491, 10.910, 23.672, 19.905.

Mấy số sau này đều trúng 100 đồng: 14.892, 5.533, 5.371, 9.921, 20.519

15 số sau này đều trúng 50 đồng:

0.827,	12.137,	13.488,	21.056,
23.764,	8.659,	7.875,	24.371,
9.676,	1.140,	12.412,	10.352,
8.980,	3.416,	22.498,	

45 số sau này đều trúng 25 đồng:

18.801,	12.520,	17.239,	9.602,
2.881,	3.221,	0.875,	7.469,
23.635,	2.319,	16.054,	21.384,
16.804,	2.778,	12.473,	19.706,
16.146,	19.699,	19.722,	8.809,
6.286,	10.475,	3.820,	23.501,
19.680,	2.419,	21.749,	14.362,
8.602,	22.024,	0.352,	5.006,
6.045,	5.554,	20.726,	16.656,
17.434,	5.447,	0.204,	21.602,
15.429,	24.795,	1.085,	7.180,
18.681,			

Giấy LE NIL là giấy tinh-anh thượng hạng.

Hỡi người Annam! Cho Nhà-nước vay tiền, ấy là đến ơn đáp nghĩa đó.

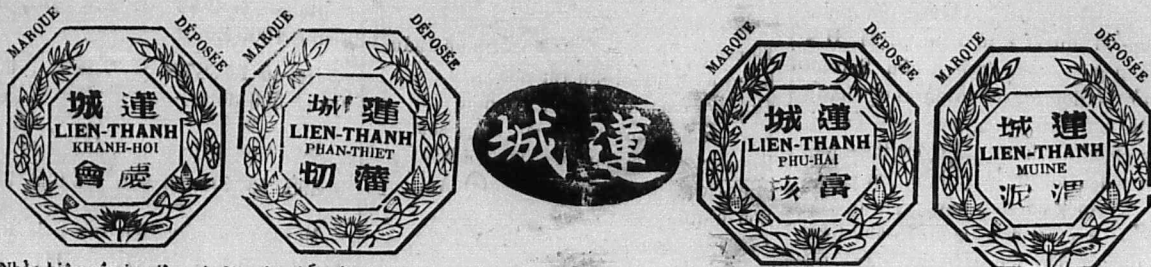

LIÊN-THÀNH

ĐÔNG-DƯƠNG SẢN-VẬT CỔ-PHẦN-HỮU-HẠN CÔNG-TY

Tư-bản hiện được: 93.200 \$ 00

Mỗi cái tại CHOLON, Quai Testard số 3

Nhãn hiệu này in giấy mà dán vào chỗ hồ trét nắp tin, chỗ hai bụi sen đầu ngon lại, là chỗ để thay đổi những chữ làm dấu riêng là a, b, c, d e, g, h, k, m, n, x, t, trên nắp vòm đó đóng hai chữ 運城. Ai muốn mua nước-mắm thiệt, thì phải coi cho kỹ. Ai muốn mua nước-mắm thiệt, thì mua những thứ nước-mắm hiệu đả cầu-chứng (Marque déposée) của Công-ty « LIÊN-THÀNH » đây.

LIEN-THANH. Căn khải.

Bạn ly-hương

Chư đồng-bào! Minh được ấm no, sung sướng thì phải để chút lương tâm thương những đồng-ban ta đang gỏi vát, năm sương, tám mưa chải gió nơi chốn chiến-trường, nơi các mặt trận. Hoặc vì công danh phận làm trai « Da ngựa bọc xương ». Ước trông cho mau khải-tấu phần huân, vinh hiển bấy, rõ ràng thay, người Annam là giống da-vàng, mà được chen dự, được sánh vai với chư-quốc văn-minh vì công-lý vì tự-do mà đơm đượm diệt trừ giã-mang Đức-tặc. Toại chí thay cho mấy triệu đồng-bào mà ở tại Nam-bang, khi tiếp đặng tin lành Âu-dịa gỏi sang. Cả thầy ai ai ở lại đây đều yêu mến ngợi khen, giục lòng cho những cảm-tử-hùng-anh, hoành-hoanh liệt-liệt, dám vì nợ nước liêu minh, xem tánh mạng nhẹ hơn lông, cỏ. Này Hoàng-thiên sâu thẳm, nọ

Hậu-thổ rộng dày, xin đóai tướng phò-tri cho những người nghĩa khí trung can; đem thân đến chôn khói lửa tưng bừng mà tranh lê công-bình chung cho thế-giới. Ước trông sao cho lời thân-ái của các đồng-ban còn ở lại đây mà có thể cho chư đồng-ban đang từng chinh Pháp-dịa rõ thấu; đặng ai nấy ở các mặt trận, hoặc nơi công-xưởng biết rằng, tại Bồn-ban lớn nhỏ đều vui lòng cầu khẩn cho các Cẩm-chiến-sĩ diệp vô dương-oai nơi chốn sa-trường khói lửa.

Này bạn ly hương: « Xin hãy ráng. »

Mytho, CAO-HẢI-ĐỀ

Muốn cho thắng trận thì phải làm sao? Phải có tiền mới được, vậy thì xin hãy cho Nhà-nước vay.

Anh Bày! Anh hút thuốc gì thơm khỏi dữ vậy anh?
— Thuốc Globe đây chớ thuốc gì mầy, ngon nhưt hạng đa mầy à!

DENTIFRICES

THUỐC ĐÁNH RĂNG

THUỐC NƯỚC, THUỐC SÉT, THUỐC BỘT HAY LÀ XÀ-BÔNG CỦA CÁC CHA

BÉNÉDICTINS DE SOULAC

Đầu xảo tại Paris năm 1900, được bằng-cấp trật-phẩm

Thuốc này chánh là thuốc người Langsa bào-chế, tốt hơn các thứ thuốc đánh răng dùng thườ nay.

Thuốc đánh răng thượng-hạng này, làm cho răng sạch-sẻ mà trắng trong, diệt cả loại vi-trù g, sâu răng, khỏi bị siết ăn, dưỡng nướ và miệng được tinh-khiết luôn. Mọi thơm bát-ngát. Thuốc nước này các vị ghiền nên dùng mà sụng miệng.

Thứ thuốc sét và xà-bông đựng trong ống thiết nên dùng làm.

Cà và Đại-Pháp, cà và Toàn-cầu, chẳng có thuốc đánh răng nào quý hơn và rẻ hơn thuốc này.

Lời rao chí yếu

Từ ngày Đại-Pháp ra luật ngăn cấm dùng đồ của Đức và của Áo đến nay, kể từ ngày 24 Décembre 1914 và 3 Janvier 1915, thì hai thứ thuốc đánh răng hiệu « Odol » và « Kalodont » đã bị nhập kho rồi.

Muốn cho người mua khỏi lầm, vì sợ ngoại-bang tráo đồ giả vào đó của Langsa chúng tôi xin biên rõ ra đây hai hiệu thuốc đánh răng của Đức và Áo nói đó:

Odol. — Déposé par la Société Lingner Werke Aktiengesellschaft, à Dresde (Allemagne).

Kalodont. — Déposé par la Société KK. Laudes Privilegierte Milly Kersenseitend und Glycerin Fabrik, von F. Sarg's Sohn et Co, à Vienne (Autriche).

Người Đại-Pháp và người Annam phải biết rằng hai hiệu thuốc đánh răng đó là đồ của kẻ nghịch.

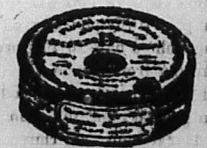
ELIXIR DENTIFRICE

PÂTE OU SAVON DENTIFRICE

PÂTE OU SAVON DENTIFRICE

POUVRE DENTIFRICE

NHÀ IN VÀ NHÀ BÁN SÁCH

J. Việt

Nhà in này lập ra đã hơn 10 năm rồi, in đủ các xứ các kiểu, có lãnh in đồ tại kho sách Nhà-nước và các Sở Tham-biện. — Có đóng bìa sách đủ kiểu, rất khéo rất đẹp. — Có in đủ các thứ thiệp quan hôn tang tế, nhiều kiểu nhiều màu hoa hoè rực rỡ, mạ vàng cũng đẹp. — Vạy xin Lục-châu chư quân-tử, có cần dùng thiệp chi, hãy đến tiệm tôi, tôi đã làm mau mắn mà tính giá lại rẻ. — Tiệm tôi cũng có bán đủ Thơ, Tuồng, Truyện, Sách.

Trại thợ mộc hiệu Lược-Long tự Nguyễn-long-Thao ở tại chợ Lái-thiên

Trại thợ mộc tôi sáng tạo đã hơn 5 năm ở phía sau phố chợ đường xe hơi Saigon-Thudamot, có đóng sẵn đủ bàn ăn dài mặt gỗ liền từ 1m40 cho đến 2m20, bề ngang 0m30 cho đến 1m15; bàn ăn chè kiểu tứ linh (long, lân, qui, phụng), bàn lâu cửa cuốn 7, 8 trụ cho đến 12 trụ, và bàn ăn mặt đá; bàn tròn một cột xây, chường chạm tam lân từ 1m55, có thứ 5 trụ 4 góc chạm giấy lá tây, bàn rượu (table d'apéritifs), bàn khách (table de salon), bàn viết (bureau) bàn rửa mặt (table de toilette) bàn nguyệt, tủ áo trong, tủ áo kiền, tủ thờ cần, biển liền, thanh thờ kiền về sơn thủy, chữ đc, chữ vàng, ghế ngồi mặt tròn, mặt trái đào, mặt dâu, và có đủ thứ đồ tiện, những là chường đèn, đài, hộp, khay, kỹ vàng một, vàng hai, vàng ba, vàng tư, hết thấy đều làm bằng cây danh mộc, chế theo kiểu kim thời tron bên, chắc chắn và bán giá rẻ.

Chủ trại kính cáo: NGUYỄN-LONG-THAO.

TIỆM Trương-văn-Hanh SADEC

Có bán xe máy mới và đủ đồ phụ tùng xe máy và sửa xe. Lãnh thấp mướn đèn khí đá (carbure) theo cuộc quan, hôn, tan, tế, kỳ-yên, tân-gia, hạ-thọ.

Khăn đen bằng nhiều tây tốt thượng hạng, bán mớ và bán lẻ vỏ ruột xe máy hiệu Michelin.

Quý khách ở xa muốn mua đồ phụ tùng xe máy, xin gởi thơ cho tôi, tôi sẵn lòng kỹ lưỡng gởi contre remboursement nghĩa là đóng bạc tại nhà thơ mà lãnh đồ.

Hoặc muốn biết giá đồ trước khi mua thì tôi sẵn lòng cho giá đồ phụ tùng in sẵn bằng chữ quốc-ngữ Prix-courant.

TRƯƠNG-VĂN-HANH, cần khải.

棧東容艷 YIEM-YUONG ĐÔNG SANG ở đường Bd Charner n° 81 - SAIGON

Lời rao

Kính tỏ cùng Lục-châu quý khách đặng rõ tôi mới lập ra một tiệm ở Saigon đường Charner số 81, để chụp hình và hình cũ làm ra lớn, đồ mới hết thấy ở Hường-Kông đem qua, và có thợ thượng tiếng làm khéo-mau.

Tôi có sắm đủ đồ y phục Langsa Nam Nữ và đồ nữ-trang bôn-quốc, đủ thứ. Vạy xin quý khách có thừa điệp đi Saigon ghé tiệm tôi chụp thử mà coi và sau thì rõ việc làm của tôi thế nào.

Hãy là có thân-bằng quý-hữu xin làm ơn nói lại tôi rất mang ơn.

Nay kính.

TIỆM TRONG RANG

HIỆU: ĐỒ-TÁI-SANH

Số 26 đường Ginlong số 26

CHOLON

Lời Rao

Kính cùng Lục-châu chư quý-khách đặng hay, tiệm tôi trồng răng và bích răng vàng thuê nay, trong Lục-châu cũng có nhiều ông đã biết, giá đã rẻ hơn các nơi; mà cách làm nhưt-nhưt thầy đều chắc chắn hằng đời, hoặc trồng hay là bích răng vàng, cách thức đều theo kiểu kim-thời, bích bằng vàng Annam và vàng Tây, lại tôi cũng đóng bảo lãnh cùng quý-khách, như trong một năm mà răng của tôi trồng và bích, có sút rớt ra, thời đem cho tôi làm lại không ăn tiền, vậy xin quý-khách có sáng điệp dùng, xin dời gót đến tiệm tôi, tôi sẽ sẵn lòng tiếp rước chẳng sai, còn như quý-khách nào, trông cho đặng hai hàm hoặc bích vàng mà không dịp rảnh đến tôi, xin gởi thơ thượng nghị, chừng ấy tôi sẽ đến tại nhà quý-khách cũng đặng nội trong Lục-châu chẳng luận gần xa.

Nay kính.

LIQUIDATION DES LIVRES

- 1. SÁCH BÁN RẺ (nhiều, ít gì được ráo)
2. Sự tích giặc Âu-châu 1 à 5 mỗi cuốn... 0\$40
3. Quyển phụ A... 0.60
4. Sách bạn xám Bà... 0.30
5. Tiền căn báo hậu 1 à 8... 0.30
6. Tuồng Văn-tiên... 0.30
7. Lịch và ngọc-hạp 1915. 1916. 0.20
Mỗi 100\$00 huê-hồng 60%, tiền gởi chủ mua chịu.

MAISON QUANG-HUY 54 rue Vienot Saigon

NHI-THIÊN-ĐƯƠNG

PHARMACIE ASIATIQUE

38, Rue de Canton. — Cholon

Tiệm chính ở tại Quảng-đông, ông Lương-y Vi-Tế-Sanh chế ra.

Sưu-Độc-Linh-Dược

(THUỐC TRỊ BỆNH TIÊM-LA)

Bệnh Hoa-liêu là một mũi giặc lớn trong đời văn-minh thế-giới, hề mang lây nó, ăn chẳng biết ngon, ngủ không yên giấc, ấy là một giống bệnh rất trầm, rất độc, cho nhân-quần xã-hội. Bởi vậy cho nên từ xưa đến nay những anh hùng hào-kiệt, có nhiều người vì nó mà phải bỏ mình cùng tuyệt giống, hoặc di-truyền lại cho vợ con, ấy cũng đều tại dùng lầm phương thuốc.

Chớ như tiệm tôi đây, từ ra làm thuốc đến nay, vẫn trị các bệnh Hoa-liêu cũng đã nhiều, gần khắp trong thế-giới, chớ nên mới thấy đặng nhiều cái mới tẻ mà nghiệm ra, vì có nhiều thầy trị bệnh Hoa-liêu thì hay dùng những vị Bả-đậu-sương mà cho xổ ra, hoặc dùng vị Thủy-ngân mà đắng xuống, như vậy thì chẳng những là hại thân mà lại không còn sanh con nữa đặng, ắt phải tuyệt giống tuyệt nòi, cái sự hại ấy rất to. Và chẳng hề cái độc mà nó vào mình, thì nó cứ vào theo mấy nơi mạch máu, chớ không phải là ở hoài một chỗ, nếu xổ như vậy mà xổ ra mấy nơi mạch máu trong cả châu-thân đặng sao? Bất quá là lúc cái nhiệt độc nó đương hành mà cho xổ ra, hoặc cho nó hạ xuống, đặng mà làm cho bệnh giảm xấp thời đó mà thôi, chớ nói lảnh chỗ độc ấy hay là mạnh trong mình một hồi thảng thì là làm to làm đó.

Bởi tôi xét rõ các cơ ấy, nên phải tìm các phương hay và hiệp với các ông Lương-y đặng nghiệm cứu các chứng bệnh ấy mà chế thử thuốc này ra đây, để mà cứu người và giúp đời, và lại tánh thuốc cũng là hòa-bình, không ngùn cũng không xổ lắm, bệnh nặng thì mỗi ngày xổ hai lần, còn bệnh nhẹ thì mỗi ngày xổ một lần, không đau bụng, cũng như thể người mạnh lại dấn vào các nơi mạch máu mà đuổi các chứng độc, hoặc theo mồ hôi, hoặc theo đường tiêu-tiện, hay là hơi thở mà ra. Dầu cho người không phải bệnh Hoa-liêu mà uống nó, thì nó cũng làm cho huyết dịch sạch sẽ, ăn được nhiều, ngủ yên giấc và sửa diện-mạo sáng láng, tinh-thần khỏe khoắn.

Chữ trị các chứng bởi bệnh Hoa-liêu kể ra sau này:

- Phong thấp đau xương, Tim-la lỗ lồi, Đau bình hột-xoài, Huyết khô huyết độc, Ghê độc lây lỵ, Hạch nơi chỗ độc, Bán thân bất toại, Dương-mai mọc mọc, Ung thư nhọt ghê, Lát voi lát đồng tiền, Vô danh thủng độc, Các chứng độc ngoài da.

Như ai có bị mấy chứng bệnh này thì xin đừng có tiết tiền, hãy mua mà uống, vì thuốc này trừ dứt nọc chẳng còn tái đi tái lại nữa.

Cách dùng: Mỗi bữa sớm mai uống thuốc nước một muỗng và tối trước khi ngủ một muỗng. Còn thuốc huôn, uống mỗi lần ba huôn sau khi ăn cơm trưa và tối, phải tắm mỗi ngày một lần và phải cứ ăn đồ chua, để sống sít.

Mỗi ve thuốc nước và thuốc huôn giá là... 3\$00

TRẠI THỢ MỘC MICHEL

Nguyễn-hiệp-Hòa

Tại chợ Lái-Thiên

Tại trại tôi có đóng sẵn các món là Bàn ăn mặt-đá dài, có cần 2 kiền. — Bàn ăn mặt-đá tron có kể thành. — Bàn ăn mặt-gỗ liền 4 kiền. — Bàn tròn 4 trụ mặt-đá. — Bàn tròn 4 trụ mặt-cây. — Bàn xây cốt mặt-liền. — Bàn lâu 12 trụ. — Bàn khách (salon). — Bàn rượu (apéritif) 3 kiền. — Váng một chơn tiện, váng ghô hai, và váng ba, Tủ thờ, cần 3 kiền; Tủ áo, Tủ rượu (buffet); giá nón dù (Porte parapluie et chapeau), Trụ kiền (colonne) ghê bán-kết (Banquette), ghê ngồi 5 kiền, ghê Bán nguyệt, bàn viết 5 kiền, váng một bàn đá trắng có chơn tiện.

Làm theo kiểu kiền thời, bằng cây trác, cặm lai, gỗ, toàn là cây danh mộc, thợ làm khéo léo tinh xảo, không giả dối.

Xin quý ông có muốn dùng các món đồ chường dọn trong nhà, thì xin gởi thơ, hay là thân hành đến tại tiệm tôi, tại chợ Lái-Thiên đường ra công-xi heo (Abattoir), hoặc mua hay là đặc, thì tôi sẵn lòng làm mau và vửa theo ý quý-vi.

CHỦ TRẠI MỘC, cần khải

CAFÉ RESTAURANT

45, rue Amiral Courbet SAIGON

Kính cùng chư quý ông quý thầy đặng rõ:

Nay tôi mới lập một quán cơm Tây tại đường Amiral Courbet số 45 Saigon ngang nhà Khách-sạn Nam-đông-Hương, có đủ đồ ăn và bánh mứt cùng đồ điếm tâm ngon tiêu bõ. Cúi xin chư ông, có đi đầu tiên đường, ghé quán tôi chơi, tôi sẽ làm cho vui lòng đẹp ý chư ông.

SÁU HOÀN; cần khải

ICH-NGUON-DUONG LAO DUOC PHONG
O DUONG AMIRAL ROZE, SO 55, TAI CHO-CU SAIGON

丸補雙衣金
KIM-Y-SONG-BO-HOAN
Thuoc bo khi huyet

Lây là tự nhiên mà luân sự sống của người cũng như sự sống của thảo mộc vậy, loài thảo mộc xanh đúng thời tiết thì tươi tốt sồn-sò, song cả ngày bị đang nắng gió chẳng đứng nhưn gọi giọt mưa cũng nhờ hơi sương tuyết đầu rậm rạp cho làm cũng khô thế thanh mậu hén-dại cho đứng, nên suy ra sự sống của người cũng vậy. Phần người bình sanh nương nơi tánh mạng mà tánh mạng do nơi huyết khí, huyết khí giúp đỡ tinh thần thể tính sung túc thì sự nhỏ tưởng sâu xa, còn huyết khí dùng hoà đầy đủ thì thân thể cứng cỏi mạnh dạng, tính mạng vững vàng. Bởi vậy người sanh ra phần nhiều lúc nhỏ vì đều tính thể sắc dục không chừng, hoặc lo lắng quá độ, mỗi mỗi hay gắng sức nhọc lòng, cứ chli thất tiết, nên phải hao kém tinh thần, lượng với khí huyết, xảy ra đều tiên thiên bào tử hậu thiên học nhược, nguồn khí dâm suy, nếu muốn cho thân thể hoàn toàn lại như xưa, thì phải bồi bổ huyết khí, dùng đường tinh thần khác nào như loài cỏ cây kia gặp cơn khô héo muốn cho thanh tươi lại thì phải vung phân tưới nước cho kịp thì thì trở nên thanh mậu tốt tươi mà đơm bông trở trái, vì vậy nên người mà bị suy nhược rồi thì phải bồi bổ khí huyết, vung quén tinh thần át động phần diện niên ích thọ chường tử vong phương ấy là lẽ thường trong sự vệ sanh của người.

Nên Bón-Dưỡng gia tâm chính xét mà chế nên phương thuốc Sâm-Nhưng-Kim-Y-Song-Bổ-Hoàn này rất nên thần hiệu, chọn thiết thuốc tốt và các vị tân hoà huân không nóng không mát phối hiệp trứng theo phép điều dưỡng nguồn khí, bổ ít tinh thần, áo vàng bao sáp bảo chủ kỹ cang, công hay thượng phẩm phòng trị các chứng bệnh kể ra sau này:
Tinh kém huyết khô. Minh gầy vóc ốm.
Mỗi lưng tê gối. Bải hoải tử chi.
Tinh thần dâm suy. Chẳng vui phòng sự.
Lao tâm tiêu tử. Mộng寐 đi tinh.
Tứ sắc không chừng. Tham vui quá độ.
Xây xam mặt mày. Nhứt đầu chẳng vàng.
Đêm nằm trần trọc. Ăn uống không tiêu.
Làm việc quá nhiều. Nặng nề thân thể.
Khi mệt khi khỏe. Bệnh hậu thất điều.
Các chứng kể đây. Trị nên hiệu nghiệm.
Thuốc này màu nhện. Bởi bổ tinh thần.
Chẳng sánh tiền đơn. So tây thuốc phạt.

Thuoc bo nay bat luan đon đon là già trẻ chi dùng đều bổ khí huyết, sanh hóa tinh thần sống lâu mạnh mẽ, mau sanh con, giữ trẻ nên trẻ còn dương trẻ lại thêm sức lực mạnh mẽ, thân thể sung túc đa thệ mệnh mạng cầu như những người suy nhược nhiều bởi bệnh hậu, (dau mới mạnh) yêu đuối đứng luôn thuốc này trong một tháng chắc thấy bồi bổ thân thể mạnh dạng, trạng kiện tinh thần lại như xưa chẳng sai và lại trừ các chứng bệnh hay sẽ đến thành linh, rõ ràng là một phương thuốc vệ sanh rất hay rất quý trên đời.

Một hoàn giá..... 0\$50
Trọn hộp bốn hoàn giá... 1\$80

丸鳳坤科婦
Phụ-khoa-khôn-phụng-hoàn
THUOC ĐIỀU KINH CHUÔNG TỬ

Phàm người đôn bà đường kinh nguyệt có chứng thì nặng giới hằng ngày, đến gặp cơn sanh đẻ mà nặng mạnh giới cũng bởi nhờ nơi thân thể dung hoà khí huyết sung túc mà ra. Song ai cũng mong mỗi đều mạnh giới việc kinh nguyệt cho đúng kỳ và cơn sanh đẻ đặng bình an mọi sự, mà chẳng hay tìm phương giữ mình, tìm thuốc hay dùng ngăn ngừa trước cho khỏi đều hậu hoạn về sau, vì như cây cỏ mà đặng tốt tươi nhờ bởi khí âm dương hoà huân, còn người mà đặng mạnh mẽ là nhờ nơi khí huyết điều hoà, nên mọi người phải lo phòng trước lúc chưa bệnh, hay hơn là để gặp bệnh mới lo tìm thuốc hay. Xét cho kỹ người sanh thường hay có bệnh không chừng. Đây tóm một đầu

CÁO BẠCH

Nguyên tiệm tôi đã khai sáng từ năm 1868 đến nay, chuyên chế róng các thứ thuốc hay thần hiệu, đều có dùng cái nhãn Mầu-đơn-phụng làm tin, có ở bán trong các tỉnh Nam-kỳ, xin chú qui-vị có dùng phải nhìn cho kỹ, át khỏi lầm lẫn giả-mạo, còn như chú-vị ở xa chợ nhâm chỗ không có, mà muốn dùng thuốc của tôi, hoặc mua về bán, xin viết thư cho tiệm tôi rõ, thì tôi sẽ gửi thuốc lập tức. mà coi contra remboursement, nghĩa là đem tiền đến nhà thơ mà lãnh thuốc, còn để hao thơ hư vậy: M. A Anh, rue Amiral Roze n° 55 Saigon. Vốn tôi hàng giữ một lòng chắc chắn (Tiên nghĩa uhi hậu lợi). Ich-nguon-Đường.

MỸ-KY

Tiệm họa chơn dung và khắc con dấu
ở đường Túc, số 16
NGANG NHÀ HÀNG MOTTET, SAIGON

Kính cáo cùng qui khách đặng hay, tại tiệm tôi có lam má đá bằng đá cẩm thạch đá xanh Tonkin có đủ các thứ kiểu.
Có khắc con dấu bằng đồng, mù thụn bằng cây, chạm bản đồng cùng hoa điêu thảo mộc theo lá nhân hiệu, vân vân...
Mộ bia chạm bản đá cẩm thạch.
Có thợ họa chơn dung nhâm hình người mà vẽ bằng dầu sơn vẽ bột, nước thuốc, mực Tàu, viết chỉ than, hoạ biển liền và tranh, họa sơn thủy.
Articles du Tonkin et Chaussures en tous genres.

TRƯƠNG-NGỌC-GIỮ cần khải.

QUỲNH-MỸ

NGUYỄN-NGỌC-CU
Số 20, Đường Amiral-Courbet
(CHỢ BẾN THÀNH MỚI SAIGON)

Gạo, than, củi, nước-mắm, tằm, cám, trà-bột, trà-tàu, thuốc hút cùng các vật dùng khác.

Nước mắm Phú-quốc ngon thượng hạng

Tiệm này bán róng nước-mắm ở tỉnh Bình-thuận; không bán nước-mắm làm tại đây. Mua vật chi, hoặc sai đến hàng phố, gửi giấy, thì có kẻ đem đến nhà chẳng sai. Nay tôi lại có dọn chỗ ăn chỗ nghỉ sạch sẽ tế tể. Muốn dùng cơm từ bữa ăn, hay là muốn dùng cơm thưng cũng đặng. Lại có chỗ nghỉ ngơi thong thả xin chú ông ghé chơi một phen thì

Kính cùng chú-vị đặng rõ:
Tiệm tôi khắc các thứ con dấu bằng đồng có đủ thứ kiểu con dấu thường dụng và con dấu có ngày tháng hay đời, hoặc con dấu in chữ nổi, không phải in bằng mực, (timbre sec et humide dateur automatique) có mục lục các thứ con dấu để qui-khách lựa dùng và để giá tiền rất rẻ. Xin qui-khách chiểu cõ, tôi rất cảm ơn lòng biết ơn.
T.-KHANH-LONG
Graveur
149, rue Catinat, Saigon

LỜI RAO

Kính cùng tôn bằng quan khách đặng hay: Nhà ngũ hiệu ĐƯƠNG-HUỆ-VINH-PHÁT, ở đường AMIRAL COURBET, môn bài 53, Saigon, phòng vi sạch sẽ tinh anh, đã rộng rãi mát mẽ, mà giá tiền rẻ hơn, lại gần gần chánh Saigon, rất tiện bề cho quan khách tới lui, xin rộng lòng thì ân một chuyến thì sẽ rõ trong tiệm chúng tôi lễ hiền kính si là thế nào.

ANTOINE BÀU, đốn kính.
N° 53, Amiral Courbet,

E. POURTOU

Đường Amiral-Dupré, số 33 đôn 30 SAIGON
Bên rượu chất đỏ, trắng hiệu Médoc, hiệu Bordeaux, hiệu Bergerac, hiệu Fronsadais, hiệu St-Emilion, hiệu Beaujolais, và hiệu Bourgogne.
Có bán giải tử róng chứng có róng không có phay róng mạnh, ai muốn tranh bán không nổi, vì rượu tốt mà giá lại rẻ.
BỒN HIỆU SAI TRÈ ĐEM ĐÊN NHÀ
Bồn hiệu có làm từ giao kèo với sáu chủ vườn làm rượu có tiếng tại xứ Médoc, và lấy chủ vườn có danh ở xứ Bordelais. Kina Pálalo Goudron Robert khai vị từ có danh và hiệp theo phép vệ sanh hơn hết.
Rượu Sâm-banh, rượu bột cốt Sâm-banh, rượu chất, thượng mỹ từ hiệu Bordeaux, hiệu Bourgogne và rượu ăn bản rất nhẹ nhàn.

TRONG LỤC CHẤU AI MUỐN MUA SẼ CỎI ĐEM CHO SONG CHÚ MUA PHẢI CHỊU TRÊN SỔ PH

NAM-HÔNG-PHÁT

KHÁCH SANG
ở đường Boulevard Bonnard, số 106
ngang Gare xe lửa nhỏ Saigon-Coup,
lại chợ mới Saigon.

Bên rượu tây và sữa xe máy, đến cocaine và đến alcool.
Có cho mượn phòng ngủ sạch sẽ rộng mát, giá rẻ.
Qui-quan, Qui-khách ở xa muốn mua thì cần vật chi thì tôi mua giùm, nhâm kỳ hưởng gửi tới chỗ ở máy ông.
HUYEN-NHỘ-KY.

CỘT TRÀM VÀ CỤ TRÀM

Kính cùng Lục-châu chú-quản-từ rõ:
Tại vựa tôi có trữ đủ thứ Cẩc công Trâm và Cẩc công giá, dài vắn nhỏ lớn đủ thứ đủ hạng, để dùng mà ăn nên nhà, hay là đóng cử cũng đặng, như Liệt-vị muốn mua bao nhiêu hoặc hạng nào thứ nào xin viết thư cho tôi mà thương lượng giá cả trước cho xong, thì tôi sẽ cho ghe chở đến nhà cho Liệt-vị.

Nay kính
TRẦN-TẤN-TÀI
Marchand de bois à Raebgia,

ĐỒNG ÂM TỰ VI

Có phụ thêm những chữ không phải đồng âm mà khó viết

DICTIONNAIRE DES HOMONYMES ANNAMITES

Accompagné d'un appendice comprenant tous les mots difficiles à écrire

PAR **Nguyễn-văn-Mai**

Professeur d'Annamite au Collège Chasseloup-Laubat
Membre du Comité de Perfectionnement de l'Enseignement indigène en Cochinchine.

Trong sách này có đủ những chữ khó viết, hoặc chữ đồng âm cùng chữ không nhằm đồng âm, mà phải viết hỏi hay là ngã, hoặc viết đ hay g ở trước, e hay là t có g hay là không g ở sau.

Nhơn có lời châu thi của quan Đốc-học chánh, ngày 31 Aout 1916, dạy rằng: « Đem các khoa thi tới đây, thì trong những bài hạch về tiếng Annam quan giám khảo chằm về hết sức nghiêm». Vậy nên tôi ngụ ý dọn bản này, ngõ hầu giúp các trò viết chữ quốc-ngữ cho đúng theo Tự điển Génibrel và Paulus Của. Hề có nghi ngại chữ nào, lật quyển này ra mà coi, thì viết không sai.

Bán tại tiệm Quỳnh-Mỹ, 20, rue Amiral Courbet (Chợ Bến-thành mới) và các nhà in và bán sách Annam tại Saigon.

SÁCH GIA PHỒ

(Livret de Famille)

Đề biên chép tên ông bà cha mẹ, vợ, con v.v. các đều quan hệ trong gia đạo 30 trương, giấy thượng hạng, bìa dày, có nhiều dấu rất hữu ích nên biết.

Giá bán lẻ..... **0 \$ 40**

Ở xa mua gởi recomandée. **0 50**

Mua bán lại (Ấy là mua ít)... **0 32**

Còn mua nhiều cho 30%

Mỗi nhà nên mua 1 cuốn

bán tại tiệm **QUANG-HUY**,
54, rue Viénot-Saigon

cần biết

HÔTEL DE FRANCE NAM-VIỆT KHÁCH-LẦU

157, Rue Catinat, SAIGON

Lâu nay ai ai cũng biết chỗ nhà **Hôtel de France** là một cái lâu ba tầng cao lớn nguy nga, nay cải hiệu lại là « **Nam-Việt Khách-Lầu** » có 63 cái phòng rộng lớn sạch sẽ mát mẻ vô cùng, để cho lục-châu chư quân-tử nghỉ ngơi trong khi có dịp phải đến Saigon. Phòng thì phân làm hai hạng: Hạng nhứt và hạng nhì. Lại có sầm phòng riêng rộng rãi, để cho vị nào có đám vợ con theo đồng, ở chung một phòng cho thuận tiện. Hoặc có muốn giải lao, thì có sẵn các thứ rượu tây ngọt ngon tiêu bò. Bữa muốn dùng cơm hoặc Tây hoặc Nam, thì bôn-hiệu cũng sẵn lòng tiếp đãi.

Phòng cho mượn ngày thì từ 1 \$ 00 đến 1 \$ 50. Nếu vị nào muốn mượn tháng, thì từ 15 \$ 00 đến 20 \$ 00.

Cúi xin chư ông chiếu cố, đến nghỉ thử một phen, chắc sao chư ông cũng vui lòng toại chí.

NAM-ĐÔNG-LỢI

56, Rue Viénot, Saigon

Hiệu **NAM-ĐÔNG-LỢI**, là của hàng Annam của hội Nam-kỳ Co-tu-phương-chức-công-ty, lập ra mà bán đủ các thứ.

Hàng-Bác.

Hàng-Tàu. — Hàng-Tây.

Nón cabques, Valises.

Bổ may mừng Annam dệt rẻ và chắc.

Ống súc thau, xuy bạc, ô trơn, ô chạm vân vân.

Vòng gai, trà ướp sen, ướp thủy-tiên.

May quần áo Annam.

May áo quần Tây; đồ trắng, đồ Kaki, áo chemises, blouses.

Bán thiết giá — may mau ăn công rẻ — có mượn được thợ giỏi.

Xin mời quý khách đồng-bang tới xem chơi.

BUI-QUANG-CHIÊU.

PHẬT-SAN

Tổ truyền Huỳnh-thu-Đàm nội ngoại phương mạch.

Ngụ tại bên xe lửa đường Tân-vệ
Số 33 CHỢ-LỚN.

— 72 Cách trị bệnh cơn mắt, bất cứ đau đã lâu năm hay là mới phát, miễn là còn thấy yên sáng mờ mờ một chút thì ắt trị được.

— 36 Chứng bệnh Ma-phong, hoặc trị được, hoặc hết trị, hề thầy thì biết liền.

— Bệnh Hoa-liêu lâu năm đã thấu nhập trong xương, đi đứng không nổi, cũng cứu được hết.

— Lại còn nhiều phương hoặc chỉ hoặc đốt, trị đủ chứng bệnh. Trị bệnh rất mau, uống thuốc chẳng bao lâu thì thấy mạnh liền.

PNOM-PENH BAZAR TRƯỜNG-XUÂN

BÁN SỈ

BÁN LẺ

Tại xứ ta, người Tàu và Ấn-độ chẳng phải là bán rong hàng bóa nước họ đem qua, phân nhiều mua của các hàng tại Saigon.

Đây bốn hiệu đã tầm đến góc cội (chính các nhà công nghệ) hàng ngoại quốc mà sĩ lại cho họ, kể đã 10 năm trời. Vậy ai muốn sĩ vật chi, hãy mua một ít món hàng kiểu bán thử coi, rồi sau sẽ mua nhiều, thì bốn hiệu cũng tính giá sĩ gởi contre remboursement cho:

Kiền để hình chụp, máy chạm lộng, xuy vàng. — kiền dày, các bia. — (format visite) 0m065 > 0m09..... 12 cái — 3\$50

Dây thun kẹp vở, có móc... 12 cái — 5.40

Xe hơi, xe ngựa nhỏ (đó trẻ chơi) 12 cái. — 0 \$ 70

Khăn bàn lông dệt bông hoa hoè, 1m45 x 0m67..... 12 cái — 10 \$ 00.

Cartes postales giẻ Âu-châu 2 \$ 50 một trăm.

id. Nhứt-bồn sơn thủy vẽ dầu 7 \$ 00 1 trăm.

Giấy viết thơ, mỗi hộp 50 tờ, 50 bao đôi có màu.

Toile Superfine..... 12 hộp — 9 \$ 85

id. Idyll..... 12 hộp — 8 55

id. Cosette..... 12 hộp — 9 70

Bao thơ vàng thừ thường..... 3 00 một ngàn cái.

LÝ-HỮU-DƯ

24-25 Quai, Piquet, Phnôm-Penh.

VỰA LỚN TRỮ ĐỒ VẬT THỰC

NHỮNG NGƯỜI KẾ NGHIỆP HANG MOTTET VÀ CÔNG-TY

H. BLANC và HAUFF

Đường CATINAT, SAIGON

Rượu nho đỏ và trắng (thùng và ra ve)

EAU DE TABLE NATURELLE

Perrier

Le champagne des eaux de table
WITH WHISKY, BRANDY, WINE, LEMON

Nước PERRIER

Như Soda, mua nguyên thùng

và ve, ve lớn, ve phân nửa và ve góc tư.

SỮA HIỆU CON GẤU

Sữa tươi tốt như mới vắt ra

SỮA ĐẶC NGỌT CONDENSÉ

Sữa đặc không đường condensé

Vàng sữa béo lén

Sữa bò hiệu CON GẤU tại hành Suisse làm ra

Giấy hút thuốc hiệu CHAUVE-SOURIS

Máy viết chữ hiệu UNDERVOD, viết rõ ràng lén.

Bijouterie Saigonnaise

Tiệm MINH-THÀNH HÒA BÁN ĐỒ NỮ-TRANG
23, Rue Schroeder, 23 — Saigon

Kính lời cho lục-châu chư qui-khách đặng rõ: Nay tôi có mở một tiệm bán đồ nữ-trang theo kiểu hiện-thời, rất nên xinh đẹp, ở tại chợ Saigon đường Schroeder số 23. Khi trước tôi có lập tiệm bán đồ nữ-trang ở Chợ Lớn, đường Thủy-bình (Hue des Marin) số 184, tự danh là hàng

cháo-múi, nên tôi thường hiệu ý qui-bá qui-có ưa dùng đó nhẹ nhàn và huê-mỹ.

Từ khi tôi mở 2 căn tiệm ấy đến nay cũng nhờ ơn qui-bá chiểu cố cho người đồng-bang nên việc, tôi rất cảm ơn, ngày nay mà trong lục-châu hiệp hàng, lập tiệm bán đồ nữ-trang như tôi thì tôi lấy làm vui mừng cho các ông và cầu xin cho các ông cho mau thành tựu.

Nay kính,

Minh-Thành-Hòa Bà Bà Bà Bà.

Ông Lê-văn-Vô

Là Lương-y cụ của Nhà-nước, học tại Hạng-lâm-y-viện bên tây (Alger) đã có coi các nhà thương bên tây và Annam đặng 35 năm. Trị đủ chứng bệnh trong nước Nam. Ai muốn uống thuốc xin tới tại nhà ở Dakao, đường Paul-Bert số 43 ngang rạp hát của ông Đốc-phủ-Kiệt.

BÁN TÀU HƠI

(CANOT AUTOMOBILE)

Định giá là 2.000 đồng

Có một chiếc tàu hơi (Canot automobile) kiểu doris còn mới tốt, đóng bằng cây gia-ly, dài 6 thước 7 tấc, máy mô-tơ (moteur Peugeot 12 H P.); trong khoang tàu sắp đặt coi rất đẹp; có máy chạy đèn hơi (Acétylène), có buồn (dài 3 thước, ngang 2 thước 4 tấc), và có ghế chạy dài theo 12 người. Bề thăm hạ tàu (từ lưng tới mặt nước) được 4 tấc, chạy 7 nơ (noeuds).

Định giá bán là hai ngàn đồng.

Sẽ gởi hình-chụp tàu này cho những người muốn hỏi đặng coi cho rõ mà mua. Xin do nơi quán nhứt-báo NÔNG-CỔ Mìn-dâm, hoặc viết thư hoặc điện nghị.

清 NGUYỄN-VĂN-MIT

110, Rue d'Adran, 110,
SAIGON

Kính cáo cùng chư qui-hữu đặng rõ. Nay tôi mới mở một cái tiệm bán nón Langsa đủ thứ, kiểu lớn nhỏ và đủ thứ màu thật tốt nhứt hạng, tại tiệm tôi có một người làm giấy bán nón rất khéo và ăn rẻ hơn các nơi. Xin qui hữu đời gót ngọc đến tiệm tôi chơi, trước là coi cho vừa lòng, sau giúp giùm cho đồng-ban. Xin qui-hữu vui lòng đến xem thì rõ.

Như qui-hữu ở các nơi có muốn mua đồ thì gởi thư cho tôi thì tôi sẽ gởi đồ lập tức.

THƯƠNG ĐĂNG DƯỢC PHÒNG

G. RENOUX

NHỨT HẠNG BẢO-TÊ-SU

Ở ngang nhà hát Tây. — Saigon

Tiệm củ của ông HOLBÉ và RENOUX

Y-khoa dược liệu đủ thứ

Vật liệu để bào chế thuốc

Vật liệu để dùng chụp hình

Đồ tiện dụng cho người Langsa và người ngoại-quốc

Đồ phụ tùng cho nhà bào chế thuốc

Đồ phụ tùng về máy chụp hình

Kiền và giấy để chụp hình

Đồ để dùng bó rịt

Dầu thơm thượng hạng đủ thứ

Dầu mặng (Bạc-hà) thượng hạng

Thuốc nước hiệu **R.** để dùng mà bỏ nha-phiên của ông Holbé chế ra.
Như vị nào có mua thuốc của Thương-đăng Dược-phòng **G. Renoux** thì phải nài cho có cái nhãn hiệu **Xích-long** (con rồng đỏ).

P. S.—Nếu vị nào có gởi thư xin, thì nhà Thương-đăng Dược-phòng **G. Renoux** sẽ gởi cho không một cuốn **Dược-tính-lược-biên** có chỉ rõ cách dùng các thứ thuốc.

Saigon, Imp. Commerciale C. ARDIN ET FILS.

Le Gérant: NGUYỄN-CHÁNH-SÁT.

Virage 1800 ca.

Ng. Ch. Sat

NẦY BỐ' CÁC BẠN NỮ'-LƯU ÔI!

Tôi tuy sanh phận đờn bà, song cũng pha tri đại nghĩa. Tôi nghĩ vì Nhà-nước Đại-Pháp, từ sang bảo-hộ cõi Việt-Nam ta, hơn này chục năm dư, biết bao nhiêu ân-huệ. Đào kinh xẻ rãnh cho tiện việc ruộng nương, đắp lộ xây cầu các thông đường thương mại, lâu cho đến chị em ta đây là bạn nữ-lưu, mà nhà-nước cũng chẳng hề bỏ sót, hết dạ châu-toàn, nên mới lập nhiều nhà Bảo-sàng mà hoạn đường chị em ta sanh đẻ vững vàng, khỏi lo sợ những điều nguy hiểm, lại lập nhiều nữ-học-đường mà mở mang sự giáo-dục cho đám nữ-nhi. Chị em hãy nghĩ lấy đó mà coi, an được như vậy thì chị em ta biết lấy chi mà bới đáp!

Hiện nay quốc-gia hứu sự, gặp lúc binh đao, nên mới mở cuộc vay tiền của dân, vậy thì chị em ta cũng nên dùng lấy cái dịp này, **mở ruộng, mở tủ**, đem tiền bạc ra mà cho Nhà-nước vay, dặng giúp Mẫu-quốc ta cho mau toàn thắng, và làm cho Mẫu-quốc rõ dặng cái chí khí đờn bà con gái nước Nam ta tuy là phận nhược-chất liễu-bỏ, chớ cũng biết ơn đến nghĩa trả.

Hưởng chi trong bọn chị em ta đây, kẻ thì chồng, người thì con, ra chôn chiến-tràng, dục pháo xông tên, mà đến nợ nước, dìm mưa chài gió, hơn mây năm trời.

Vậy thì chị em ta, hãy đem tiền bạc ra mà cho Nhà-nước vay, giúp cho Nhà-nước vay dặng thêm súng ống, thuốc-dạn, khí-giới cho nhiều mà tảo tận quân hun, đặc thắng khải huân cho sớm, cho con dặng gặp cha, vợ dặng gặp chồng, chung hưởng cuộc thái-bình, ấy là ơn nước nợ nhà, đôi bên đều vẹn về đó.

Nam-Châu, nữ trưởng-phu.

